

Täysistunto

Keskiviikko 23.9.2015 klo 14.00—17.13

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 19/2015 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Asian esittelee ministeri Stubb — olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Hyvät kollegat! Hallitus tuo eduskunnan käsittelyyn nyt vuoden kolmannen lisätalousarvion, ja tätä lisäbudjettia on lähdetty rakentamaan erityisesti kesällä saamiemme surullisten Microsoft-irtisanomisten negatiivisten työllisyysvaikutusten patoamiseksi ja nopealla aikavälillä.

Nämä kesän Microsoft-tapahtumat heijastavat, harmillista kyllä, taloutemme yleistä mielialaa laajemminkin. Maailmantalouden kasvu on kääntymässä jälleen laskuun, kun Kiinan talouden kasvunäkymät ovat heikenneet ja Venäjän epäsuotuisa kehitys jatkuu. Vaikka monissa vientimaissamme Euroopassa on maltillista kasvua, ei Suomi ole päässyt tuon kasvun imuun, sillä taloutemme toimimattomat rakenteet jarruttavat edelleen kasvua. Vaikka muu Eurooppa on kasvussa, Suomen talous on kolmatta vuotta negatiivinen ja myös kuluvan vuoden kasvu uhkaa jäädä vaimeaksi.

Huolestuttavinta on, että työllisyyskehityksemme on Euroopan heikointa. Myös julkinen taloutemme näyttää muuttuneen pysyvästi alijäämäiseksi pidempiaikaisten rakenneongelmien vuoksi, ja heikko veropohjien kasvu ja työttömyysmenojen lisääntyminen asettavat suuren haasteen julkisen talouden hoidolle.

Lienee selvää, että Suomi ei nouse ilman meille kaikille tuttuja rakenneuudistuksia: sote-uudistusta, kuntatehtävien purkua tai vireillä olevia kilpailukykytoimia, joihin tämä hallitus on nyt tarttunut. Vaihtoehtoinen tie on jatkuvien leikkausten ja hitaan näivettymisen tie, joka ei kuitenkaan kestäväällä tavalla ratkaise kasvuamme estäviä rakenneongelmia, ja tällaista kehitystä tuskin meistä kukaan toivoo.

Arvoisa puhemies! Vaikka käsillämme on nyt niin kutsuttu Microsoft-lisäbudjetti, niin hallituksen toimenpiteet ovat tietysti kokonaisuus. Tätä yksittäistä lisäbudjettia ei voi irrottaa isosta kokonaisuudesta. Työllisyyskehityksen kannalta merkittäviä toimenpiteitä ovat muun muassa hallituksen esitykset yhteiskuntasopimuksen korvaaviksi toimiksi ja hallitusohjelmassa linjatut isot uudistushankkeet paikallisen sopimisen edistämisestä tai työvoimahallinnon isosta kokonaisuudesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Olennaista on myös, miten kannustamme suomalaisia yrityksiä investoimaan, kasvaamaan ja työllistämään. Jokainen ymmärtää, että esimerkiksi jo pelkästään näiden Microsoftilta menetettyjen työpaikkojen korvaajiksi tarvitaan lukuisia uusia pieniä ja keskisuuria yrityksiä sekä olemassa olevien yritystemme kykyä ja halukkuutta uudistaa ja kasvaa. Tätä myönteistä kasvun kierrettä hallitus pyrkii käynnistämään muun muassa kannustavalla veropolitiikalla, työllistämisen kynnystä alentamalla sekä talouspolitiikan ennustettavuutta lisäämällä.

Kuten todettu, nyt tarkastelemme siis hyvin pientä osaa hallituksen toimenpiteiden kokonaisuudesta. Lisäbudjetilla voimme kuitenkin tuoda nopeaa helpotusta akuuttiin tilanteeseen, ja tästä tulokulmasta budjetissa esitetyjä toimia tulee myös tarkastella.

Microsoft-kohdistettuja toimia ovat lisäbudjetissa satsaukset aikuiskoulutukseen ja työllisyysmäärärahoihin. Erityisesti ict-alalta irtisanottujen ammatilliseen lisäkoulutukseen ja korkeakoulutukseen esitetään yhteensä reilun 2 miljoonan euron lisämäärärahaa kuluvalle vuodelle. Lisärahoituksen turvin voidaan tarjota koulutusta yhteensä noin 750 henkilölle. Koulutukset on tärkeä suunnitella siten, että ne kestoltaan ja sisällöltään vastaavat mahdollisimman hyvin asiakkaiden tarpeisiin.

Työllisyysmäärärahoihin hallitus ehdottaa 21,6 miljoonan euron määrärahalisäystä, josta 20 miljoonaa euroa aiheutuu työttömyyden yleisestä kasvusta ja 1,6 miljoonaa euroa Microsoftin irtisanomisista. Lisäksi ely-keskusten ja te-toimistojen resursseja lisätään yhteensä 9 henkilötyövuodella, jotta Microsoftin irtisanomistilanteen aiheuttamasta paineesta huolimatta henkilökohtainen apu ja asioiden nopea käsittely voidaan turvata.

Arvoisa rouva puhemies! Haastavan Microsoft-tilanteen lisäksi lisäbudjetilla vastataan myös muutamiin muihin akuutteihin määrärahatarpeisiin, jotka eivät voi odottaa varsinaista talousarviota tulevalle vuodelle:

Turvapaikanhakijoiden määrän merkittävästä kasvusta johtuen hallitus näkee tärkeäksi lisätä resursseja Maahanmuuttovirastolle, poliisille ja suojelupoliisille, jotta turvapaikapäätösten sujuvuus voidaan turvata myös erittäin haastavassa tilanteessa. Yhteensä lisäyksiä tehdään reilun 3 miljoonan euron edestä, ja on sekä Suomen että turvapaikanhakijoiden itsensä etu, että päätökset tulevat kohtuullisessa ajassa. On varauduttava siihen, että myös vuoden viimeisessä lisätalousarviossa joudumme tekemään vastaavia lisäyksiä. Viranomaisten määrää ja resursseja lisätään tähän työhön tarpeen mukaan, jotta tilanne pysyy hallinnassa. Pitkällä aikavälillä eurooppalaiset ratkaisut turvapaikanhakijatilanteeseen ovat sekä taloudellisesti että inhimillisesti välttämättömiä. Näitä haetaan paraikaa Euroopan maiden kesken paitsi eilisessä sisäministerikokouksessa myös tänään ylimääräisessä Eurooppa-neuvoston kokouksessa.

Hallitus haluaa kantaa kortensa kekoon myös maatalouden kannattavuuskriisin helpottamiseksi. Moni maanviljelijöistämme on nyt vaikeassa tilanteessa Venäjän asettamien elintarvikkeiden tuontikieltojen takia. On arvioitu, että yksistään Suomen maitoalan tuontikiellosta aiheutuvat menetykset nousevat noin 200 miljoonan euron luokkaan, joten menetyksistä voidaan korvata vain pieniä osia. Tarkoituksenamme on kuitenkin auttaa suomalaisia tiloja yli kaikkein vaikeimman 20 miljoonan euron kertaluontoisella lisäyksellä maatilojen maksuvalmiuden turvaamiseen.

Lisätalousarviossa on myös muutamia pienempiä mutta tästä huolimatta tärkeitä lisäyksiä:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Ammatilliseen koulutukseen ehdotetaan 5 miljoonan euron lisäystä, ja tavoitteenamme on määrärahan turvin tukea ja edistää ammatillisen koulutuksen reformin sisältämien kehittämis toimien käynnistämistä.

Hallitus jatkaa myös ajoneuvojen romutuspalkkiokokeilua 5 miljoonan euron lisämäärärahalla. Kokeilusta tähän asti saavutetut kokemukset ovat olleet pelkästään myönteisiä. Romutuspalkkiokokeilun ideana on, että uuden auton oston yhteydessä yli 10 vuotta vanhan auton romuttamisesta maksetaan 1 500 euron palkkio, jonka saa hyödyksi uuden auton hinnassa. Tilastojen mukaan kokeilu on vilkastuttanut autokauppaa selkeästi ja lisännyt alan positiivista imua yhdessä hallituksen autoverokevennys päätöksen ohella. Sekä autoveron alennuksessa että romutuspalkkiokokeilussa erityisen myönteistä on, että autokantamme uudistuu ja uudet autot ovat turvallisempia ja vähäpäästöisempiä ja samalla romuautot ohjautuvat virallisiin romutuspaikkoihin.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kuluvan vuoden kolmannen lisätalousarvion keskeinen sisältö tiivistetysti. Taloustilanteemme haastavuudesta ja arvaamattomista lisämäärärahatarpeista johtuen hallituksen on varattava myös riittävä liikkumatila tulevassa, neljännessä lisätalousarviossa. Jakamattomaksi varaukseksi jää tämän esityksen jälkeen noin 70 miljoonaa euroa. Ensi viikolla pääsemme sitten pureutumaan talouden isompaan kokonaiskuvaan tuoreine talousennusteineen ensi vuoden varsinaisen talousarvioesityksen, julkisen talouden kehysten ja yhteiskuntasopimuksen korvaavien toimenpiteiden käsittelyssä. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Asiasta herännee keskustelua, joten pyydän ilmoittautumaan nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta.

14.12 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harvoin on lisätalousarvio niin tarpeellinen kuin tällä kertaa. Tässä on erittäin tärkeitä kohteita.

Ministeri Stubb toi esille Salon seudun tilanteen, jossa todella 6 000 työpaikkaa on vähentynyt, viimeksi 1 000. Todellakin on erittäin tärkeää ja hyvä asia, että hallitus reagoi lisätalousarviossa tilanteeseen, jotta voidaan sitä Salon kaupungin ja Salon seudun omaa kehittämissuunnitelmaa viedä eteenpäin. Meillä olikin tilaisuus käydä siihen tutustumassa, ja todella siellä on yrittäjyyttä nyt viriämässä, myöskin ict-alalle. Siinä mielessä on tärkeää, että tämä koulutus osuu tähän aikaan, jo tähän syksyyn.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole varsinainen täydentävä puhe vaan kiitos ministerille hyvästä määrärahasta oikeaan kohteeseen.

14.13 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edelliseen puhujaan ja myöskin ministerin avauspuheenvuoroon. Nämä kohteet on erittäin hyvin valittu. Tässä Microsoftin tilanteessa on erittäin tärkeää, että me saamme sen osaamisen käyttöön, joka sieltä nyt vapautuu, että se lähtee uuteen yritystoimintaan tai täydennyskoulutuksen kautta toisille aloille hyödyttämään suomalaista teollisuutta, suomalaista kauppaa ja suomalaista osaamista ylipäätään. Ja se, että me saamme sellaiset ihmiset sitten oikeisiin paikkoihin, jotka sieltä vapautuvat, on todella merkittävä asia. Tämä on Salossa kaikkein suurin haaste mutta toki myös Tampereella, Oulussa ja muualla, missä Microsoftin väkeä on ollut.

Pidän hyvänä myös sitä, että tähän autojen romutuspalkkioon saatiin jatkoa, ammatillisen koulutuksen reformia käynnistetään ja myöskin saatiin apua tähän maatalouden akuut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

tiin tilanteeseen, (Puhemies koputtaa) joka pitkälti johtuu Venäjän asettamista tuontiesteistä.

14.14 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainministerille hyvästä esittelystä. On erittäin tärkeää nyt, että tähän Salon työttömyysongelmaan pureudutaan ja sitä helpotetaan. Meillä on paljon suomalaisia yrityksiä, joitten tuotanto on Kiinassa ja vastaavissa halvemmissä maissa, ja täytyisi löytää myös keinoja tämän tuotannon Suomeen tuomiseksi, ja varmaan niitä keinoja onkin käytettävissä.

Erityisesti haluan kiittää hallitusta näistä työllisyysmäärärahoista ja erityisesti ministeri Lindströmiä tältä osalta, että yli 20 miljoonaa euroa on tässä lisätalousarviossa tähän tarkoitukseen laitettu. Olisi tullut katastrofaalinen tilanne tähän maahan, jos tätä ei olisi ollut, niin että kiitos tästä.

Ja ihan lopuksi vielä haluaisin sanoa tästä maatalouden hätäapupaketista maksuvalmiuden parantamiseen, että se tulee viime tipassa ja on tosin riittämätön — resurssit ovat rajalliset — mutta on (Puhemies koputtaa) erittäin hieno juttu.

14.15 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilanne on nyt todella vakava. On hyvä, että rahaa tulee, mutta se tulee armottomasti myöhässä ja sitä on liian vähän. Me tiedämme, että arvioitu tarve, mitä tähän tarvitaan, on 90 miljoonaa euroa; te esitätte noin pariakymmentä. Ministeri Lindström, minä kysyn teiltä: Te olette usein sanonut, että raha on riittämätön. Miksi esitätte vain 30:tä miljoonaa? Mitä ajattelette siitä, että tällä rahalla ei voida kolmannelle tarpeesta tyydyttää? Minun mielestäni nyt ei olisi varaa askarteluun, vaan tämä asia pitää ottaa hyvin vakavasti. Yleisesti ottaen työllisyystilanne pahenee, ja aika moni talouden arvioitsijakin on sanonut viime aikoina, että hallituksen leikkauspolitiikka vain heikentää kasvunäkymiä ja työllisyystilannetta. (Kaj Turunen: Tässä on nyt lisärahasta kysymys!) Miten luomme työpaikkoja sillä, että leikkaamme sosiaaliturvaa ja ihmisten ostovoimaa? Miten luomme työpaikkoja sillä, että leikkaamme osaamisesta ja koulutuksesta? Miten luomme työpaikkoja sillä, että te haluatte (Puhemies koputtaa) vielä kaiken kukkuraksi leikata ihmisten palkkoja?

14.16 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreät katsoivat jo kesällä toisen lisätalousarvion yhteydessä alati pahenevan työttömyystilanteen vaativan lisää työllisyysmäärärahoja. Silloin tämä sali päätti toisin, vaikka kaikki asiantuntijalausunnot toistivat yhtä ja samaa viestiä: työllistämismäärärahoista on huutava pula, ja yritysten starttirahat ja nuorten palkkatukityöllistämiseen tarvittavat rahat ovat loppu tältä vuodelta. On hyvä asia, että nyt julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin on tehty 21,6 miljoonan euron lisäys, mutta tuo summa kattaa lähes vain ja ainoastaan Uudenmaan tarpeet. Kuten edustaja Viitanen sanoi, todellinen tarve on 90 miljoonaa euroa. Kysyn: minkä takia hallitus maksaa mieluummin siitä, että ihmiset eivät saa työtä, kuin maksaisi siitä, että ihmiset saisivat työtä ja mahdollisuuden koulutukseen?

14.17 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus reagoi Microsoftin tilanteeseen, mutta sekä valtiovarainministerin että työministerin olisi pitänyt ehkä lukea se valtiovarainvaliokunnan ja eduskunnan hyväksymä mietintö toisesta lisäbudjetista tai ainakin muistella sitä, (Eero Heinäluoma: Kesäkuulta!) kun aikoinaan luki. Silloin koko valiokunta — ei vain oppositio, joka vaati pikaisesti lisäbudjettia jo syys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

kuun alulle — koko eduskunta, koko tämä sali totesi, että työllisyysmäärärahat ovat loppuneet. Yhteenlaskettu tarve on 110 miljoonaa. Tämä viesti on tietenkin voimassa, ja tämä oli tilanne ilman Microsoftin katastrofia. Tämän vuoksi olemme todella huolissamme, olisiko tullut lisäbudjettia ollenkaan, olisiko se tullut siellä lokakuun lopulla, mikä olisi ollut auttamattomasti myöhässä, niin kuin keväällä todettiin. Nyt ei ole kysymys pelkästään Microsoftista. Hyvä on, että Salon seutua autetaan, mutta kyllä nyt on huutava pula rahasta: 110 miljoonaa puuttuu työllisyysmäärärahoja, starttirahoja (Puhemies koputtaa) ja niin edelleen.

14.18 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyysmäärärahojen lisäys on toki tärkeä, mutta niin kuin täällä monien kollegojen suusta on jo käynyt ilmi, tällä hetkellä tuo määräraha, mitä hallitus esittää, reilua 20 miljoonaa, on lisäys, joka ei riitä. Se tieto, mikä te-keskuksista ja myöskin pitkäaikaistyöttömiä työllistävien työttömien yhdistyksiltä on saatu, kertoo juuri siitä, että noin 90 miljoonaa olisi se todellinen tarve.

Me olemme saaneet ministeriöstä sen tiedon, että tälle vuodelle on siirtynyt niin sanottuja siirtomäärärahoja noin 200 miljoonaa, jotka ovat siis jo sidottuja, mutta siellä on noin 50 miljoonan euron puskuri. Pystyisikö työministeri kertomaan, miksi tätä 50 miljoonan euron puskuria ei tässä tilanteessa voitaisi vapauttaa, jolloinka yhdessä tämän lisäbudjettimäärärahan kanssa päästäisiin jo lähemmäksi 70:tä miljoonaa, joka paremmin vastaisi siihen tilanteeseen, mikä tuolla kentällä tällä hetkellä on?

14.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakunnissa on tuhansia ihmisiä, jotka haluaisivat päästä töihin, heillä olisi työpaikka valmiina, mutta palkkatuki on jäissä. Ja nyt se, mitä tässä esitetään, hädin tuskin riittää sen ruuhkan purkamiseen, mikä tässä on syntynyt. Siis tarve olisi 90 miljoonaa, mutta meillä on työministeri, joka esittää vain 30 miljoonaa. Te olette ollut nyt alle neljä kuukautta ministerinä. Ensimmäistä kertaa meillä on työministeri, joka ei itse pidä huolta siitä, että työllisyysmäärärahat riittävät. (Eduskunnasta: Riittikö viime kaudella?) Meillä on työministeri, joka on sitä mieltä, että kansainvälisiä ILO:n sopimuksia esimerkiksi tässä hallituksen pakkopaketissa ei voi noudattaa.

Viime perjantain mielenosoituksessa kysyttiin, kun teillä on ollut tämä slogan "sitä saa, mitä tilaa", että mistä tämän tilauksen voi perua.

14.20 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin on käynyt, että työttömyys on kääntynyt uudelleen nousuun ja ikäviä uutisia tulee jatkuvasti. Tämä Microsoftin tilanne on yksi näitä pahimpia, mutta tämä sama näyttää jatkuvan muuallakin.

Kun työttömyys kasvaa, niin silloinhan pitäisi tietysti reagoida työllisyysmäärärahojen osalta. Meillä on tilanne työvoimatoimistoissa, että siellä ei enää ole kerta kaikkiaan antaa palveluita sinne tuleville. Ihmisille sanotaan, että tulkaa neljän kuukauden kuluttua uudelleen. Neljään kuukauteen ei voida tehdä yhtään mitään, ja senkin jälkeen tulee ensimmäinen tapaaminen. Määrärahat tulevat jäljessä. Viimeinen tieto oli, että meillä on asiallisesti ottaen melkein 500 000 ihmistä ilman töitä. Starttirahoja ei voida myöntää, yritysten perustaminen lykkääntyy, monenlaista toivottomuutta syntyy. Eikö nyt olisi paljon järkevämpää sen sijaan, että tätä piipertämistä tehdään ja sitä kehutaan täällä, tehdä radikaalim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

pia liikkeitä, jotta me voisimme akuutisti auttaa näitä ihmisiä, jotka ovat jääneet ilman työpaikkaa?

14.21 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyyden lisääntyminen on tosiaan huolestuttavaa, ja hallituksen keinot tähän tilanteeseen nähden ovat aivan riittämättömiä. (Eduskunnasta: Se on totta!) Silloin kun kesällä kuultiin Salon uutisesta, niin sekä työministeri Lindström että pääministeri Sipilä pohdiskelivat julkisuudessa, voitaisiinko esimerkiksi ansiosidonnaista uudistaa sillä tavalla, että se sallisi tällaisen yrittäjämäisen työnteon, elikkä ansiosidonnainen uudistettaisiin ikään kuin toimimaan starttirahan tapaan. Missä viipty lainvalmistelu tämän mielestäni erittäin hyvän idean osalta, jota me vihreätkin olemme edistäneet, ja mitä kuuluu hallitusohjelmaan kirjatulle perustulokokeilulle?

14.22 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarviohan tehdään sen takia, että pystytään reagoimaan näihin muuttuviin olosuhteisiin, joita budjettivuoden aikana tulee, ja sitähan tässä nyt tehdään. Tässä satsataan nyt lisää työllisyyteen, maatalouden ongelmiin. Sitten on tämä ennalta arvaamaton pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vyöry, joka aiheuttaa kustannuksia, kustannuspaineita Maahanmuuttovirastolle ja poliisille, ja on erittäin tärkeää, että sinne nyt lisätään ja saadaan tätä asiaa hoidettua.

Kuitenkin tämä lisäbudjetti lisää valtion nettolainanoton tarvetta 52 miljoonaa euroa edelleen, elikkä me edelleen velkaannumme, ja kun täällä huudetaan lisää rahaa kaikkiin tärkeisiin kohteisiin, niin samalla huudetaan myös lisää valtiolle velkaa. Tämä yhtälö meidän pitää ennen pitkää ratkaista, näin tämä ei voi olla, (Touko Aalto: Työttömyys lisääntyy!) että aina vain huudetaan lisää velkaa. Pitää olla muita ratkaisuja hoitaa, ja tiedän, että työministeriössä esimerkiksi kuumeisesti haetaan ja tehdään työtä sen eteen, että on myös muita ratkaisuja kuin velalla rahoittaa tätä työllisyystilannetta. (Välihuutoja)

Mutta kysynkin, kun tästä jää jakamatonta varausta 70 miljoonaa euroa: (Puhemies koputtaa) riittääkö se loppuvuodelle, vai miten se kohdennetaan jatkossa? (Eduskunnasta: Ei riitä!)

Puhemies Maria Lohela: Otetaan edustajat Pakkanen, Terho, Myllykoski, Rinne ja sitten ministeri Lindström.

14.24 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä on kuultu monessa puheenvuorossa, työllisyydestä pitää kantaa huolta, ja arvostan itse työministeri Lindströmin toimintaa. Hänellä on omakohtaisia kokemuksia työn tekemisestä työttömyyden oloissa.

Mutta erityisesti tässä lisätalousarvioasiassa minua lämmittää tuo nopea reagointi maahanmuuttoon, lisäresurssit sinne. Se myös parantaa työllisyyttä, ja meillä Kouvolan seudulla on nyt tästä oiva esimerkki, kun sitä keskusta ollaan sinne juuri perustamassa.

Toinen asia, mihin haluan myönteisellä tavalla kiinnittää huomion, on tämä, että hallitus reagoi tähän maatalouden hätään ja sinne on saatu riittävästi toimenpiteitä ja rahaa. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

14.24 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin, kun luodaan yksityissektorin työpaikkoja, se tietysti perustuu kilpailukykyyn, josta nimenomaan hallitus yrittää parhaansa mukaan pitää huolta. Veronmaksajien kustantamia, käytännössä siis velalla rahoitettuja työpaikkoja meillä ei ole enää varaa ylläpitää ikään kuin vain elvyttämisen nimissä. Se ei johda mihinkään kestävään lopputulokseen.

Oppositio tuntuu odottavan näissä lisäbudjettikeskusteluissa, että parilla lisäbudjetilla uusi hallitus korjaa kaikki edellisen vaalikauden virheet, joita te olitte tekemässä. Se on mahdotonta. (Välihuutoja — Puhemies koputtaa) Valitetaan piipertämisestä ja samaan aikaan vastustetaan jokaista suurempaa uudistusta, mitä me ehdotamme. Yrittäkää löytää jonkinlainen johdonmukaisuus toimintaanne. (Matti Mölsä: Se on mahdotonta!)

Ehkä on syytä muistuttaa tästä suuresta kuvasta, josta tämä lisäbudjetti on pieni osa, ja siksi pyydänkin ministereitä kertomaan, miten tämä lisäbudjetti sijoittuu siihen suureen kuvaan, miten Suomen työllisyyttä ja kilpailukykyä parannetaan.

14.25 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen jo nyt sanavalintojani, mutta täytyy sanoa, että edelliseen puheenvuoroon on pakko sanoa, että ehkä politiikan kotiuttaminenkin olisi jossain kohtaa tarpeellista, että havaitaan, mitä Suomessa on tapahtunut. Edellinen hallitus tai sitä edellinen hallitus ei voi yritysten irtisanomisille kyllä yhtään mitään. Ehkä se syytely tässä toistemme kohdalta on pikkuisen harhaanjohtavaa.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, hallitus lyö omalla leikkauskirveellään jo ammottavaan työttömyyden haavaan vielä lisäiskua, ja sitten täällä meidän pitäisi juhlistaa sitä, että nyt laastarilla koetetaan paikata tätä asiaa. Kyllä olisin toivonut, että työministeri Lindström olisi lähtenyt hakemaan isompaa kalaa jo lähtökohtaisesti kuin 30:tä miljoonaa, sillä kyllä kalastuslaissakin on joku alamittasääntö. Nyt lähdettiin jo pyytämään alamittaista lohta.

14.27 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käynnistin jo viime syksynä valmistelun valtiovarainministeriössä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen käyttämiseksi aktiiviseen työllistämiseen, ja se valmistelu on siellä edennyt, ymmärtääkseni. Siinä on se logiikka, että voitaisiin sitä työttömän toimeentuloon käytettävää peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea käyttää elementteinä, joilla saadaan työllistettyä. Se tarkoittaisi noin 700 euroa kuukaudessa yrityksille, jotka ovat valmiit työllistämään, ja korvaisi sitä palkkatukeen ja starttirahaan riittävää rahanpuutetta tällä hetkellä kovastikin.

Miksi te, ministeri Lindström, tyydytte näpertelemään muutaman kymmenen miljoonan euron korjauksilla, kun tarvittaisiin 100 miljoonaa euroa lisää rahaa? Mitä te luulette, että teidän työttömät työkaverinne paperitehtaalta miettivät tästä näpertelystä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

14.28 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Myöhässä, liian vähän, piiperrystä ja näpertelyä. Minkä takia ollaan tässä tilanteessa? Minulle tuli syliin näiden työllisyysmäärärahojen valtuuksien loppuminen heti, kun tämä homma alkoi. Samalla hetkellä ilmaisin huoleni myös hallituksen sisällä, ja siihen asiaan puututtiin. Te syytätte minua nyt jostain semmoisesta, mitä te itse olette linjanneet tämän vuoden alussa. Te olette linjanneet, että korvamerkitään rahoja. Järjestelmä on niin jäykkä, että sieltä, missä on rahoja, ei voida käyttää niitä jonnekin muualle. Se, että me tässä etsimme syyllisiä, ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

tietenkään auta yhtään työttömiä, mutta syyttäkää minua, minä otan tämän kyllä vastaan. (Ben Zyskowiec: Kekkomainen puheenvuoro!)

Näpertely. Mitä tässä ollaan tekemässä? Tässä ollaan tekemässä täydellistä muutosta työttömyyden hoitoon. Yhä vähemmillä rahoilla pitää tehdä yhä paremmin. No, mitä me tässä näpertelemme? Me näpertelemme sitä, että olen tavannut kaikkien te-keskusten johtajat viime viikolla ja saanut sieltä erittäin hyvää palautetta. Siellä on valmiutta tehdä asioita uudella tavalla. Kun ei rahaa ole laittaa niin paljon, niin tehdään niillä vähillä rahoilla järkevämpiä toimenpiteitä. Se tarkoittaa sitä, että toimenpiteillä pitää olla vaikuttavuutta. Minun mielestäni tämä tämmöinen syyttely ja tämmöinen, että teidän aikana nämä asiat on tehty hyvin — totta kai, me reagoimme nyt tähän hätään.

Miksi en pyytänyt isompaa kalaa? Työllisyysmäärärahoja jo seuraavalle vuodellekin lasketaan. Minkä takia? Sen takia, että meillä on niin vähän rahaa käytettävissä joka puolella muutenkin. Tästä tuntuu unohtuvan tämä iso kuva siitä, mitä me koetamme tehdä: laittaa samaan aikaan Suomen taloutta kuntoon, koettaa saada elinkeinopolitiikkaa kuntoon, koettaa saada työpaikkoja, koska emme me voi pakottaa mihinkään ihmisiä, joilla ei ole työpaikkoja. Tämä on kummallista keskustelua, mutta otan nämä viestit vastaan.

Täällä tuli sentään ihan konkreettisiakin kysymyksiä liittyen siihen, voitaisiinko kehittää uusia malleja, muun muassa joku irtisanomiskorvauksen käyttäminen yrittämisen tukemiseen. STM:ssä on pohdiskelussa kaikenlaisia keinoja. Meillä on mahdollisuus tämän hallitusohjelman mukaan kokeilla asioita. Sen kokeilun alle, esimerkiksi työn sateenvarjon alle, voidaan laittaa erilaisia kokeiluja, joilla me saamme kokemuksia siitä, mikä toimii.

Nyt on tärkeää miettiä semmoisia keinoja, millä me saamme sitä vaikuttavuutta. Palkkatuki ja starttiraha ovat semmoisia, mistä on oikeasti ollut hyötyä, ja niihin kannattaa panostaa jatkossakin, mutta kysymys kuuluu: mihin muuhun meidän on syytä, vai onko syytä, laittaa rahaa? Millä tavalla me autamme niitä ihmisiä? Pyörivätkö he siellä oravanpyörässä vai pääsevätkö he oikeasti elämässä eteenpäin? Tämä on se iso kysymys. Ei hallituksella ole tarkoitus kiusata työttömiä, vaikka täällä koetetaan nyt antaa sellaista kuvaa, että täällä herra työministeri vain puuhastelee. Kyllä herra työministeri tekee koko ajan, ja varsinkin se virkakunta, kovasti töitä, että tämä järjestelmä ja tämä asenne muuttuu. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Stubb 3 minuuttia, sitten jatketaan keskustelua.

14.31 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni erinomaista keskustelua, ja kaikkea syyttelyä pitää ilman muuta välttää.

Tuossa jossain vaiheessa tuli mieleen vanha integraatioteoreetikko Donald Puchala, joka taisi vuonna 1973 kirjoittaa artikkelin, joka käsitteli sokeaa miestä ja norsua, siis sitä suurta kuvaa. Perusargumentti oli se, että integraatioteoriassa, kuten taloudessa, jos vain tunnustelee yhtä osaa siitä kokonaisuudesta, niin ei välttämättä saa kokonaiskuvaa. Se on ehkä lisätalousarvion käsittelyn perusongelma, että me käsittelemme vain pientä osaa, niin kuin edustaja Terho tuossa totesi.

Itse näkisin tämän kokonaisuuden sillä tavalla, siis eduskunnan ja hallituksen näkökulmasta, että yksi ensisijaisista tehtävistä meillä on julkisen talouden tasapainottaminen. Kylmä tosiasia on se, että tänä vuonna otetaan 5 miljardia euroa lisävelkaa. Eli käytännössä meillä on tuloja 49,1 miljardia ja menoja 54,1 miljardia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Toinen oikeastaan kokonaisuus, jonka kanssa me koko ajan kamppailemme, on tietysti se, että on tiettyjä akuutteja menoja, niin kuin tämä lisätalousarvio osoittaa. Tällä kertaa me olemme kohdentaneet ne työttömyysrahoihin lähtien Microsoftista, ja ymmärrän myös sen kritiikin, että liian myöhään, liian vähän. Mutta en usko, että kenelläkään olisi mahdollisuutta antaa enempää tai aikaisemmin. Toinen suuri kokonaisuus, jota me tässä käsittelemme, on turvapaikanhakijoista lisääntyvät menot, ja kolmas on tietysti meidän maatalous ja maatalouden ahdinko. Niitä me nyt katsomme tässä, ikään kuin yhtenä palana sitä kokonaisuutta.

Mutta uskallan kuitenkin väittää, että jos me katsomme sitä isompaa kokonaisuutta — hallitusohjelman toimenpiteet, tavoitteet, kärkihankkeet ja erityisesti yhteiskuntasopimuksen korvaavat toimenpiteet — niin ne ovat hyvä alku sille muutokselle, että me emme joudu enää tämäntyyppisiin akuutteihin toimiin tässä matkan varrella.

Haluaisin tähän loppuun ehkä korostaa kahta asiaa. Ensimmäinen on se, että yksityis-sektori tukee meitä julkisella sektorilla, ja silloin lähtökohta on se, että yritys pyrkii myymään tuotteita ja palveluita maailmalla ja kotimaassa ja siitä me julkisella puolella pääsemme jakamaan, siis sekä työpaikkojen että myös sitten verotulojen kautta. Jos meillä ei ole työvoiman kysyntää ja tarjontaa, jos yrityksillä ei ole järkeä tai kykyä tuottaa palveluita ja tuotteita, jotka myyvät, niin meillä ei myöskään ole sitä jakamatonta varausta, lisätalousarviota tai muuta.

Viimeinen huomio on se, että ei Suomi säästämällä kasva, ei Suomi elvyttämällä kasva emmekä me selviä tästä tämän suhdanteen jälkeen, vaan kyse on huomattavasti laajemmasta rakenteellisesta uudistuksesta. Se on se norsu, joka meidän pitää kaikkien nähdä.

14.34 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän tämän tuskan, mikä ministereillä on tämän talouden suhteen, ja ei se kellekään meille yllätys ole, että tällainen tilanne on olemassa. Mutta mikä minua harmittaa tässä lisätalousarvioesityksessä: Me esitimme jo kesällä, viime kesäkuussa, että lisätään näitä työllisyysmäärärahoja, jotta saadaan niitä ihmisiä töihin. Nyt on useita kuukausia kulunut taas siitä eteenpäin, ja ollaan tilanteessa, jossa nämä rahat, joita esitetään, eivät riitä niitten ihmisten työllistämiseen, joilla olisi työpaikat jo olemassa, kun saataisiin palkkatukea liikkeelle, starttirahaa liikkeelle. Sen takia vetoan uudelleen nyt tähän ministeri Lindströmiin, että miettisitte uudelleen niitä lisäkeinoja, jotka esimerkiksi peruspäivärahan ja työmarkkinatuen kautta voisivat synnyttää mahdollisuuden käyttää tätä työttömien toimeentuloon tarkoitettua rahaa myöskin palkkatuen muodossa, ja nopeasti käyttäisitte näitä keinoja. Se mahdollistaisi sen, että ei tarvitsisi palkkatukea niin paljon lisätä, kun saisi toista kautta lisää rahaa.

14.35 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä kuitenkin on budjetissa rahaa: siellä on 6 miljardia euroa, jotka ovat työttömyydestä aiheutuvia kuluja, ja niistä noin 5,5 miljardia kuluu työttömyysturvaan, ja puhumme yli 4 miljardin summasta, joka on työttömyyden nettovaikutus. Jos me ottaisimme käyttöön tämän mallin, jota edustaja Rinne tässä esitti, me voisimme käyttää sitä rahaa, joka nyt maksetaan passiivisesti työttömälle aktiivisena rahana, olipa kyse sitten työllistämisrahasta, nuorten Sanssikortin lisäämisestä (Kaj Turunen: Ansiosidonnainen!) tai vaikkapa starttirahasta, ja silloin tämä uudistus on mahdollista tehdä hyvin nopeasti, koska siinä on kyse vain valtion mak-samasta rahasta. Sitten jos puhutaan ansiosidonnaisesta ja sen aktiivisemmasta käytöstä, varmasti tarvitaan työmarkkinajärjestöjä neuvottelupöytään, ja se ei ole niin nopea tie.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Mutta nyt me käytämme vain puoli miljardia aktiivisiin toimiin, ja se on tällä hetkellä loppu. On hyvä, että tämä 20 miljoonaa euroa tulee, (Puhemies koputtaa) mutta se tarve todellakin olisi vain Uudellamaalla, ja vaikka te sanotte, että työnvälitykseen panostetaan ja se on se uudistus, tosiasia on, että näillä resursseilla ei pääse (Puhemies koputtaa) edes työvoimatoimiston asiakkaaksi.

14.36 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso kuva piirtyy siitä, että maailmantaloudessa ei tapahdu kasvua ja meidän kilpailijamme ovat tehneet enemmän rakenteellisia muutoksia ja uudistuksia kuin me Suomessa. Ydinkysymys on, saammeko työllisyysastetta nousemaan. Ellemme saa, tämä, että lisäämme kuinka paljon vain rahaa työllisyyden hoitamiseen, ei poista ongelmaa. Sen tähden viikon päästä alkavassa talousarviokeskustelussa meidän pitäisi yrittää löytää keinoja, joilla työllisyysastetta saadaan nousemaan ja joilla tämä iso kuva voitaisiin muuttaa. Kysynkin ministereiltä: onko teillä nyt ensi viikolla alkavassa budjettikeskustelussa riittävästi lääkkeitä, jotta tämä iso kuva saadaan paranemaan?

14.37 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedustelen työministeriltä: Mainitsitte, että ensi vuonnakin työllisyysmäärärahat vähentyvät — tietojeni mukaan tämä on noin 50 miljoonaa euroa, koko vaalikauden aikana 110 miljoonaa euroa. Kuinka tämä auttaa siihen, että valtio velkaantuu jatkuvasti? Eikö jatkuvasti pidä saada lisää työllisyyttä, jotta voidaan puuttua tähän isoon kuvaan?

Ja edustaja Terho ja ministeri Stubb, toivottavasti olette kuulleet perusfundamenteista kansantaloudessa: se koostuu yksityisestä, julkisesta ja ulkomaan sektorista. Tällä hetkellä yksityisen sektorin tilanne on äärimmäisen vakava. Kotitalouksien velkaantumisaste on 122,6 prosenttia, yritysten investointiaste on heikompi kuin vuonna 94 laman aikana — siihen voi melkein laittaa ruksit päälle — ulkomaan sektori vetää todella vähän. Kuinka paljon tätä tilannetta auttaa se, että julkista taloutta vähennetään julkista kysyntää leikkaamalla? Sehän iskee (Puhemies koputtaa) palkansaajan ostovoimaan ja sen kautta yritysten kykyyn investoida ja työllistää.

14.38 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ministeri Lindström piti erinomaisen puheen juuri tuossa: sanoi, miten hallituksen tavoitteena on aktivoida ne miljardit, joista edustaja Filatov sanoi, että ne ovat nyt passiivisessa käytössä. Juuri näin pitää tehdä: rakenteet uudistaa ja kohdistaa työn tekemiseen ne rahat eikä työttömyyden ylläpitämiseen. Hieman ihmetyttää, kun täällä puhutaan, että viime syksynä, vajaa vuosi sitten, hyväksytyt määrärahat ovat loppuneet jo. Ilmeisesti ne loppuivat vaaleihin jo viime keväänä. Eli millä matematiikalla tämän vuoden määrärahat on mitoitettu, kun ne ovat jo tässä puolen vuoden vaiheilla loppuneet? Maatalouden osalta hätä on suuri erityisesti maitotiloilla. Siellä tarvitaan sekä tukea että järjestelmän uudistamista, ja toivoisin, että hallitus erityisesti siihen paneutuisi. Nopeaa ja hyvää reagointia on ollut tähän Microsoftiin, kiitokset siitä.

14.39 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt pari todella hämmentävää asiaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Ensinnäkään, arvoisa ministeri Lindström, oppositiolla ei ole esitysoikeutta. Te olette nyt se ministeri, kenen pitää todella terhakkaasti puolustaa työttömiä, puolustaa työllisyysmäärärahoja. Miksi esitätte vain 30 miljoonaa, kun tarve on 90?

Toinen erittäin hämmäntävä asia on se, että, ministeri Lindström, kun toimitte aiemmin viime keväänä ja viime talvena ryhmäpuheenjohtajana, niin silloin ryhmäpuheenjohtaja Lindström esitti plus 75 miljoonaa euroa lisää aktiivitoimiin. (Välihuutoja) — Kyllä, näin oli, tämä on totta. — Nyt sitten ministeri Lindström täällä puolustelee työllisyysmäärärahojen leikkauksia. Menikö tässä nyt joku hivenen väärinpäin? Ministeri Lindström, ei kai ollut tarkoitus se, että teidän perussuomalaisten lupaukset ja esitykset, mitä vaalien alla sanoitte, ovat täysin päinvastaisia (Puhemies koputtaa) kuin tämä hallitusohjelma ja hallituksen toimet? Ei voi olla niin, että täällä sosialidemokraatit joutuvat puolustamaan teidän lupauksianne. Mikä tämä yhtälö on? Te olette aivan eri henkilö nyt.

14.41 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä puhutaan työllisyysrahoista, mutta sitä tärkeämpää on tämä suuri kuva. Hallitus pyrkii edistämään työllisyyttä kestäväällä tavalla parantamalla suomalaisten yritysten kilpailukykyä. Hallitus on esittämässä yhteiskuntasopimusta korvaavia toimia eduskunnalle, mutta se joutuu turvautumaan niihin välineisiin, jotka lainsäätäjällä on käytettävissä, ja tämän vuoksi tämä hallituksen paketti ei näytä kovin tasapuoliselta ja oikeudenmukaiselta, koska se kohtelee kaltoin esimerkiksi poliiseja, palomiehiä, naisvaltaisia matalapalkka-aloja, kuten hoi-vaa ja kaupan myyjän työtä tekeviä.

Tasapuolisemman paketin saaminen kokoon työmarkkinoilla on nyt SAK:n käsissä. Kaikki muut järjestöt ovat valmiita neuvottelemaan oikeudenmukaisemmasta paketista, jossa puututtaisiin esimerkiksi lomarahoihin ja työaikaan. Toivonkin, että kaikki ne tässä salissa, joilla on sinne SAK:hon yhteyksiä, toimisivat sen puolesta, että saataisiin oikeudenmukaisempi ratkaisu.

14.42 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koska meillä on paikalla myös oikeusministeri, haluan kiinnittää huomiota muutamiin oikeusturvaan liittyviin ongelmiin, jotka sivuavat tätä budjettia.

Tosiasia on, että työvoimahallinnon rahat ovat tällä hetkellä niin vähissä, että on kyseenalaista, kannattaako koko järjestelmää pitää pystyssä. Tälle alueelle liittyy paljon viranomaisten harkintavaltaa, ja kun resursseja sen asianmukaiseen hoitamiseen ei ole, syntyy vakavia oikeusturvaongelmia sellaisessa tilanteessa, jossa kysymys on ihmisten jokapäiväisestä toimeentulosta ja aika vahvoista, suoraan ihmisten jääkaapille menevistä sanktioista.

Toinen iso oikeusturvaproblematiikka liittyy turvapaikanhakijoihin ja niihin lisäresursseihin, joita sinne on kohdistettu. On iso huoli siitä, pystytäänkö kansainvälisten ihmisoi-keusvelvoitteiden vaatimukset yksilöllisestä turvapaikkahausta näillä resursseilla toteutta-maan jatkossakin. On iso huoli siitä, kun nyt lähdetään sisämaatarkastuksia tekemään, et-teivät ne vain lipsuisi sinne etnisen profiiloinnin puolelle, miltä nyt pahasti näyttää.

14.43 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarvioesityksessä on monia hyviä asioita, kuten esimerkiksi tämä romutuspalkkiokokeilu, josta ministeri Stubb kertoi meille — autokaupan vilkastumisen kannalta erinomainen asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Huoleni koskee sisäministeriön hallinnonalaa. Täällä esitetään pari miljoonaa euroa maahanmuuton vuoksi, ja tämä on tietysti hyvä ja aiheellinen, että se lisäys on siellä, mutta tämä kokonaiskuva on erittäin hämärä. Sisäministeriön sivulla sanotaan, että tänä vuonna tulee 25 000—30 000 maahanmuuttajaa tai turvapaikanhakijaa, ja yksi maahanmuuttaja, turvapaikanhakija, maksaa vastaanottokeskuksessa noin 15 000 euroa per vuosi. Siitä päästään noin 450 miljoonan euron kokonaiskuluun.

Se kokonaiskuva on sellainen, että se ei oikein aukea mistään. Tämä ei koske pelkästään sisäministeriötä, tämä koskee STM:ää, oikeus- ja opetus- ja kulttuuriministeriötä, työ- ja elinkeinoministeriötä ja näinpäin. (Puhemies koputtaa) Olisiko mahdollista saada jonkinlaista kokonaiskuvaa siitä, mitä meille on tulossa, viimeistään talousarviokäsittelyyn?

14.44 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä maatalouden kannattavuuskriisi on niin vaikea, että tämä tässä lisätalousarviossa myönnetty 20 miljoonaa ei riitä kuin alkuun. Mutta nyt on tosi tärkeää, että tämä vähä raha kohdennetaan oikein: nuorille, investointeja tehneille ja elinvoimaisille tiloille.

Vastikään uutisoitiin, että keskimääräinen viljelijän tuntipalkka on painunut alle 6 euron. Kuka suostuisi tekemään mitä muuta tahansa työtä näin alhaisella palkalla? Tuntuu, että ei kukaan. Tänä vuonna maatalouden yrittäjätulo ja kannattavuuskerroin ovat joutuneet jyrkkään laskuun. Sikataloudessa ja viljanviljelyssä kannattavuus ja yrittäjätulo ovat jo selkeästi negatiivisen puolella.

Rouva puhemies! Jos haluamme säilyttää suomalaisen ruuantuotannon, keskeisin vaikuttaja siihen on suomalainen kuluttaja. Tällä hetkellä Suomeen tuodaan elintarvikkeita 2,5—3 kertaa enemmän (Puhemies koputtaa) kuin mitä me onnistumme viemään. Toivon, että tähänkin nähdään myös hallituksessa vaivaa.

14.45 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ei etsitä nyt syyllisiä, vaan vastuunkantajia. Työttömyys on kasvanut koko vuoden. Jo alkukesällä käsiteltiin toinen lisätalousarvio, jossa koko oppositio vaati lisämäärärahoja työllistämiseen, koska työ- ja elinkeinokeskukset olivat ilmoittaneet, että rahat loppuvat kesken. Hallitus jätti tieteen tahtoon myöntämättä tarpeelliset rahat, ja siksi ollaan tässä keskustelussa uudestaan.

Yhtä huolestuttavaa on se, että työ- ja elinkeinoministeri ei näköjään edes tiedä, miten työllisyysrahoja käytetään. Alueilla ei ole työvälineitä seurata, mihin rahat riittävät ja mihin niitä on suunnattu. Ministeriön virkamiehet ovat vakuuttaneet sekä meille päättäjille että alueille, että kyllä rahaa on. Tuntematonta sotilasta mukaillen: "Menes valittamaan hätänsä, niin eteesi lyödään sellainen rätinki, että sulla ei voi olla hätä."

On siis ilmennyt, että työ- ja elinkeinoministeriön käyttämä tietojärjestelmä on kohta 30 vuotta vanha. Se on käynnistetty vuonna 86. Sen takia heitot ovat kymmenien ellei satojen miljoonien luokkaa. (Puhemies koputtaa) Tässä teillä, ministeri Lindström, on käytössänne sellainen venäläinen järjestelmä...

Puhemies Maria Lohela: Aika on nyt täynnä.

...joka teidän täytyy korjata. Ryhdistäytykää!

14.47 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä vähän jää ihmetelemään tätä keskustelua, varsinkin hallituksen otetta tässä keskustelussa. Varmasti en-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

simmäinen ja tärkein asia on, työministeri Lindström, että ei se kala miestä hae, jollei mies hae kalaa. Tämä on vain ihan yksinkertainen totuus.

Nyt kyllä kehottaisin hallitusta päättämään: oletteko te parantamassa tätä Suomen taloutta vai ette? Ei riitä, että ajatte kaksilla rattailla. Se on sitten joko tai. Me olemme käsittäneet täällä, että te olette aidosti parantamassa Suomen taloudellista tilaa, mutta tämä yhtälö ei toimi. Te laitatte parikymmentä miljoonaa työllisyyden hoitoon ja yhden miljoonan esimerkiksi koulutukseen. Tänä aamuna sivistysjaostossa ihmettelimme kovin paljon tätä yhtälöä.

Yksistään pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen 1 prosentilla toisi 600 miljoonaa julkisen talouden varoihin. Eikö tässä ole joku järki, että te hoitaisitte työllisyysasteen nostoa, niin kuin edustaja Kalli täällä jo totesi, (Puhemies koputtaa) ja loisitte taloutta...

Puhemies Maria Lohela: Aika on täynnä.

...lisää tähän maahan? Ei muuta... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

14.48 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan varmasti totta, että meillä on Suomessa ihmisiä, jotka saadessaan palkkatukea työllistyisivät. Ja on ihmisiä, jotka perustaisivat yrityksen, kun he saisivat starttirahaa. Nämä ovat tärkeitä asioita.

Mutta kyllä minä nyt ihmettelen tätä keskustelua, että kun monta vaalikautta on jo yritetty mennä niin, että aina on vähitellen lisätty palkkatukea ja vähitellen lisätty starttirahojakin, niin siitä huolimatta meidän työttömyystilanteemme on koko ajan heikentynyt. Nyt meillä on ensimmäisen kerran hallitus — ja sanon myös työministeri — joka lähtee siitä liikkeelle, että suomalaisen työn kilpailukykyä pitää parantaa, ja oikeista syistä, että syntyy markkinatalouden kautta työpaikkoja. Nyt kun on ensimmäistä kertaa todellinen yritys tehdä asioita näin, niin nyt sitten arvostellaan tätä, ettei työllisyyttä hoideta. Kyllä nyt hiukan kannattaisi katsoa peiliin, että ne vanhat keinot eivät yksinkertaisesti riitä. Ne ovat kyllä täydentäviä, ja niitä tarvitaan, mutta iso muutos nyt tarvitaan, ja sitä hallitus on tekemässä. Toivon, että tuette sitä.

14.49 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Siis ilman muuta tarvitaan työllisyyden tukitoimia ja myös julkisen vallan vastuuta. Ei kaikkea voida, edustaja Satonen, laittaa markkinavoimiin. (Arto Satonen: En sitä väittänyt!) Jos laitetaan, niin aika moni sortuu, jää tien syrjään, ja sitten, kun ne talouden pyörät pyörisivät, niitä ihmisiä ei ole enää käytettävissä. Tätä virhettä ei pidä tehdä, ja se on koko meidän pohjoismaisen filosofian ja kaikkien maiden yhteinen ajatus, että ihmisestä pidetään huolta myös silloin, kun on vaikeata, jotta he ovat sitten iskukykyisiä taloudessa, kun menee hyvin. Älkää unohtako tätä.

Mutta tämä keskustelu tänäänhän kristallisoi sen tilanteen, missä me olemme. Eli meillä ajetaan erittäin kovaa oikeistolaista leikkausohjelmaa lävitse joka ikisellä alueella, palkoista työttömyysturvan leikkaukseen. Ja nyt meillä on työministeri, joka on täysin unohtanut omat vanhat puheensa ja ryhtynyt kannattamaan oikeistolaista talouspolitiikkaa — jota menestyksellä kokoomus tietysti on aina kannattanut. (Vasemmalta: Näin se on!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

14.50 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos kuunteli nyt kaksi edellistä puheenvuoroa, edustaja Heinäluoman ja edustaja Satosen puheenvuoron, niin huomasi oikeastaan sen, että onhan siinä pikkuinen sävyero. Mutta kysymys on kuitenkin molemmissa puheenvuoroissa samasta asiasta eli työllisyyden hoidosta, miten hoidetaan työllisyyttä.

Minä ajattelen niin, että työllisyyttä hoidetaan parhaiten sillä tavalla, että tehdään uusia työpaikkoja, että ihmisillä on töitä. Toinen vaihtoehto on tietysti niin, että valtio maksaa kaikkien suomalaisten palkat. Loppupelissä me olemme siinä tilanteessa. Uudet työpaikat, uusien työpaikkojen luominen, on parasta työllisyyden hoitoa, ja siihen hallitus on tarttunut. Minä olen tyytyväinen kyllä siitä, että ihan muutamaa soraääntä lukuun ottamatta työministeri Lindström on saanut kyllä vahvan tuen tässä salissa.

14.51 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on ollut erittäin hyvä. Täytyy kiittää myös opposition näkökulmia. Selvää on, että on järkevämpää, että me pidämme ihmiset työkuutoisina samaan aikaan kuin me luomme uusia työpaikkoja. Näiden kummankin asian täytyy olla kunnossa.

Siitä tietenkin herää kysymys, kun me puhumme yhteisen rahan käytöstä — käytännössä samasta kukkarosta ja osin myös kuntien kukkarosta — miksi me emme tässä tilanteessa siirtäisi tosiaan starttirahoihin ja tukityöllistämisrahoihin sieltä passiivisen tuen rahoista. Sehän ei tarkoita lisäbudjettia, vaan se tarkoittaa rahojen siirtoa vain paikasta toiseen. Tästä vain esimerkkinä, että Uudellamaalla ei voida tehdä enää yhtään kappaletta starttitali uusia tukityöllistämispäätöksiä johtuen siitä, että rahat ovat loppu. Tässä toivoisin tietenkin, että ministeri Lindström, joka on tehnyt erinomaista työtä, pystyisi tämänkin asian hoitamaan loppuvuodesta kuntoon.

14.52 **Riitta Myller sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan oikein, mitä täällä on sanottu, että työllisyysasteen nostaminen on tärkeintä työllisyyspolitiikkaa, mutta tähän liittyy juuri se asia, mistä edustaja Heinäluoma puhui, miten ihmiset pidetään työkykyisinä. Siitä on kysymys esimerkiksi tässä palkkatuessa. Meillä on nyt erittäin hyviä kokemuksia tuosta työllisyyden kuntakokeilusta. Siellä haetaan ihmisille näitä polkuja, miten päästä takaisin työelämään. Mutta tähän väliin tarvitaan näitä palkkatukitoita. Se on itse asiassa lähes ainut elementti, mikä on sitten käytettävissä sille välille, että kuntoutuksesta päästään sitten sinne avoimille työmarkkinoille. Tässä on saatu hyviä tuloksia yksittäisten ihmisten osalta, mutta myöskin on saatu säästettyä rahaa. Tämä on konkreettinen esimerkki siitä, että tätä toimintaa (Puhemies koputtaa) pitää jatkaa ja myöskin näitä välineitä pitää olla kunnissa.

14.53 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aktiivinen työvoimapolitiikka on keskeinen osa suomalaista järjestelmää, jossa aktivoidaan työttömiä ja saadaan heidät mukaan työelämään. Työministeri Lindström väläytti äsken rakenteellisia muutoksia työvoimapolitiikkaan. Olisi todella kiinnostavaa tietää konkreettisia näkökulmia tähän, miten se, ettei sijoiteta työttömyysrahoihin tarpeeksi, uudistaa rakenteita. Se on minun ensimmäinen kysymykseni.

Toinen kysymys: Työministeri sanoi, että yhä pienemmillä resursseilla tehdään isompia asioita, mutta jos mietitään palkkatukea ja starttirahaa, niin nehän ovat niitä toimivimpia tapoja aktivoida ihmisiä. Miten tämä edesauttaa sitä tilannetta, että työttömyys vähenisi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

koska meillä ei ole yksinkertaisesti riittävästi rahaa juuri näihin toimintoihin, jotka toimivat eniten, kuten tässä tuli aiemminkin ilmi? Se raha, mitä te esitätte, kattaa ainoastaan Uudenmaan...

Puhemies Maria Lohela: Aika on nyt täynnä.

...resurssit. Pyytäisin lisää resursseja tähän.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Lindtman ja Eestilä. Sitten ministeri Lindström vastaa.

14.54 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittäisin toiveen, että ne, joilla tässä salissa on yhteyksiä Elinkeinoelämän keskusliittoon tai Suomen hallitukseen, sanoisivat näille, että lopettakaa kiristys ja aloittakaa aidot neuvottelut. Tai itse asiassa luulen, että riittää, että käy puhumassa hallitukselle, koska hallituksesta on tullut EK:n postikonttori ja työministeristä tämän postikonttorin posteljooni. (Oikealta: Huh huh! — Vasemmalta: Näin on!) Kysymys on nyt siitä, että aidot neuvottelut pitää käynnistää, ja nyt olemme saaneet hallitukselta kuulla, että näin ei aio tapahtua.

Mutta vielä näihin työllisyysmäärärahoihin. Mehän juuri kuulimme työministerin perustelun, miksi te ette näitä esitä. Ely-keskuksesta kerrotaan, että tarve olisi 90 miljoonaa, mutta sanoitte äsken, että koska ensi vuodellekin näitä rahoja leikataan, niin nyt sen takia tälle vuodelle ei esitetä enempää. Eli tunnustatte, että tarvetta olisi, mutta koska tämän hallituksen käsittämätön työllisyys- ja työvoimapolitiikka, joka vie ihmisiltä mahdollisuuksia työllistyä, perustaa yrityksiä, on nitattu kiinni niin, että sitä ei voi muuttaa, vaikka mikä työllisyystilanne olisi, niin sen takia te ette nyt (Puhemies koputtaa) esitä työllisyysmäärärahoja. Onko tässä järkeä?

14.55 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On täysin oikein vaatia rahaa palkkatukeen ja työllisyyteen, koska niin massiivistahan työttömyys Suomessa tällä hetkellä on. Me kuitenkin törmäämme sekä budjetissa että tässä lisäbudjetissa — ainakin minun mielestäni — talouden epäyhtälöön. Jos ajatellaan pariakymmentä miljoonaa, mikä pannaan työllisydenhoitoon, niin sehän on täysin riittämätön luku, sen jokainen tunnustaa. Jos ajatellaan maataloutta, jonka todellinen kassavirtamenetys vuonna 2015 on yli 400 miljoonaa, niin se 20 miljoonaa ei todella ratkaise maatalouden ongelmia. Ja jos meillä olisi varaa, niin me toki panisimme varmaan lisää, että pääsisivät ahdingosta sekä työttömät että viljelijät, mutta nyt me joudumme valitsemaan kaksi tietä: joko me lainaamme sen tarvittavan rahan, tällä kertaa joku 14,5 miljoonaa päivässä, 90-prosenttisesti ulkomailta — ja on todennäköistä, että rahan hinta kallistuu tulevaisuudessa — tai me teemme niitä toimenpiteitä, mitä hallitus esittää, että meillä vienti lähtee paremmin vetämään ja saamme sen rahan (Puhemies koputtaa) viennistä. Me joudumme nyt jommankumman valitsemaan.

Puhemies Maria Lohela: Sitten, ministeri Lindström, 3 minuuttia.

14.57 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Jos lähdetään nyt tästä edustaja Kallin kysymyksestä, onko hallituksella lääkkeitä puuttua tähän isoon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

kuvaan, niin on, ja se lääke on hallitusohjelma, ja sen takana seistään. Eihän meillä mitään muuta ole. Sen sisällä on sitten lukuisia toimenpiteitä, mitä pitää tehdä, ja sitä jaksan kyllä toistaa niin kauan aikaa kuin tässä tehtävässä olen.

No, mitä tulee nyt tähän työttömyyden hoitoon, koetin jo tuossa äsken sanoa, että meillä on menossa työttömyyden hoidon rakennemuutos, ja se johtuu siitä, että meillä ei ole rahaa laittaa siihen niin paljoa kuin... Totta kai minä laittaisin sinne vaikka miljardin, jos minulla olisi sellainen valta, (Antti Lindtman: Mikä estää?) mutta kun ei pysty, ei vain pysty. Ja velaksi eläminen — se on tämän hallituksen yksi keskeinen juttu, että se velaksi eläminen lopetetaan, ja sen takia me joudumme näitä toimenpiteitä tekemään. Ei se ole tässä tarkoitus, että kun työttömiä kuritetaan, niin sillä syntyisi työpaikkoja, minä olen sanonut sen jo monta kertaa. Kyse on siitä, että hallitusohjelman sisällä tehdään monia muita toimenpiteitä, jotka toivottavasti luovat niitä työpaikkoja, mistä edustaja Turunen juuri äsken puhui.

Sitten tämä edustaja Filatovin esitys siitä, voisiko momenttien sisällä siirtää rahaa. Siis tämä iso kuvahan on nyt nimenomaan se, että työttömyyden hoidon rakennemuutos tarkoittaa sitä, että yhä enemmän sitä käytettävissä olevaa rahaa käytetään aktivoivaan toimintaan eikä passivoivaan toimintaan. No, tämäkin... (Tarja Filatovin välihuuto) — Kyllä, teiltä tuli konkreettinen esitys, kyllä, ja se on kuultu, mutta samaan aikaan, kun hallitus miettii muita tällaisia aktivoivia toimenpiteitä, ne kohtaavat aika usein vastarintaa, koska siinä tulee tavallaan semmoinen reaktio, että nyt pakotetaan työttömiä tekemään sitä tai tätä, vastikkeellisuus muun muassa on tämmöinen asia. Nämä kaikki asiat pitää sitten nostaa pöydälle. Kuulisin mielelläni myös sosialidemokraattien vaihtoehdon, (Sosialidemokraattien ryhmästä: Minä kerron!) kun te kritisointe koko ajan näitä hallituksen toimenpiteitä: Millä ihmeellä te tekisitte nämä puuttumatta minkään työntekijäryhmän etuihin? Miten te tekisitte tämän?

Sitten tämä määrärahojen mitoitus tämän vuoden budjettiin. (Puhemies koputtaa) Tämä oli erinomainen havainto edustaja Kankaanniemeltä. Eli nyt eletään niillä rahoilla, mitkä tämän vuoden alussa on määritelty. Minä en syytä ketään, mutta työttömyys on räjähtänyt käsiin. Se ei ole edellisen hallituksen syy, eikä se ole tämän hallituksen syy. Me yritämme nyt. Totta kai tämä 20 miljoonaa, mikä tähän käytetään, on liian vähän. Me tiedämme sen. Ei siinä ole toista sanaa, mutta tällä me koetamme kuitenkin reagoida tähän vakavaan tilanteeseen. Me tiedämme, että näin on.

Edustaja Viitanen, ei minulla viime kaudella ollut esitysoikeutta, niin kuin teilläkään ei ole nyt. Nyt minä olen hallituksessa ja viime kaudella olin oppositiossa, että näin ne roolit vaihtuvat. En tiedä, missä olen ensi viikolla, mutta tässä ollaan nyt.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Stubb, 3 minuuttia.

15.00 Valtiovarainministeri Alexander Stubb: Arvoisa rouva puhemies! Keskityn vastauksessani oikeastaan ainoastaan yhteen kysymykseen eli työllisyyteen.

Ensimmäinen huomio liittyy ihan suoraan työministeriin. Minä en halua vain puolustaa vaan myös kiittää työministeriä siitä työstä, jonka hän tällä hetkellä tekee. Hän panee itsensä täysillä likoon 24/7. Se, että hän kirjallisesti esittää valtiovarainministerille 30 miljoonan euron määrärahaa, ei tarkoita sitä, etteikö hän olisi puskenut päälle kuin härkä meidän kahdenvälisissä keskusteluissa tässä kysymyksessä. Hän on tehnyt kaikkensa sen eteen, että näitä työllisyysmäärärahoja lisättäisiin. Jos te haluatte jotakin syyttää, alkää syyttääkö

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

työministeriä vaan valtiovarainministeriä, jolla on tällä hetkellä tarjota valitettavasti vain ja ainoastaan niukkuutta.

Työ. Minä toivon, että neljän vuoden päästä, kun me käsittelemme tässä lisätalousarviota, me emme enää käsittele työttömyys-, työllisyysmäärärahoja. Se tarkoittaisi sitä, että Suomen työllisyystilanne olisi parempi. Meidän tavoitteenamme on edelleen ne 110 000 työpaikkaa, 72 prosentin työllisyysaste, ja meillä on tällä hetkellä työministeri, joka suoraselkäisesti panee toimeen niitä vaikeita päätöksiä, joita me yhdessä hallitusohjelmassa teimme, omasta taustastaan riippumatta mutta työllisyyttä puolustaen.

Mitä me tarvitsemme? Me tarvitsemme lisää työn tarjontaa ja kysyntää. Mitä me tarvitsemme? Me tarvitsemme kannustinloukkujen purkamista. Mitä me tarvitsemme? Me tarvitsemme paikallista sopimista. Mitä me tarvitsemme? (Eduskunnasta: Kilpailukykyä!) — Me tarvitsemme kilpailukykyä. — Mitä me tarvitsemme? (Touko Aalto: Ostovoimaa!) Yhteiskuntasopimuksen korvaavia toimenpiteitä. — Edustaja Aalto, ostovoima on työpaikka plus palkka. Se on se tapa, jolla ostovoimaa tässä maassa lisätään, ja se toimii vain silloin, kun työn tarjonta ja kysyntä lisääntyvät, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että silloin meidän työllisyysasteemme kasvaa.

Summa summarum, me tarvitsemme myös työperäistä maahanmuuttoa. Me tarvitsemme sitä, että turvapaikanhakijat kotoutetaan. Tämä on kokonaisuus. Tämä on erittäin monimutkainen ja vaikea kokonaisuus. Yhtä asiaa toivon, ja se on se, että kun me käymme keskustelua työstä ja työllisyydestä, me emme lähde syyllistämään tai osoittamaan sormea työministerin suuntaan, vaan osoittakaa se sormi valtiovarainministerin suuntaan, ja toivottavasti emme ole tässä neljän vuoden kuluttua uudestaan.

Puhemies Maria Lohela: Ministerit joutuvat pian poistumaan, mutta voimme jatkaa vielä keskustelua, mikäli halua on.

15.03 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos on juuri tulleen tiedon mukaan alentanut ennustetta vuodelle 2017 sen takia, että hallituksen leikkaustoimet iskevät kasvuun. Näin on otsikoitu tuo tiedote. Mietin vain sitä, kuinka Etla tulee ennustettaan alentamaan, kun tulee näitten miinus 5 prosentin pakkoleikkausten vuoro ja niitten arvioinnin vuoro.

Olisin halunnut ministeri Lindströmilä kuitenkin tiedustella sitä, minkä takia hallitus ei ole valmis tässä tilanteessa käyttämään niitä keinoja, jotka äsken esitin, että aktivoidaan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea suoraan työttömien käyttöön sillä tavalla, että yritykset saavat noin 700 euroa kuukaudessa palkkatukeen verrattavaa rahaa. Se olisi suora, nopea toimenpide, jolla saataisiin lisää työpaikkoja syntymään niille ihmisille, joille on tarjolla työpaikkoja jo tällä hetkellä.

15.04 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan myös tästä suuresta kuvasta.

Edustaja Rinne, ei se ole mikään yllätys tai uutinen kenellekään, että kun finanssipoliittikkaa kiristetään, niin lyhyellä aikavälillä se vaikuttaa kielteisesti talouskasvuun. Mutta pitkällä aikavälillä niillä toimilla, joihin hallitus on ryhtynyt muun muassa yhteiskuntasopimusta korvaaviksi toimiksi, parannetaan suomalaisten yritysten kilpailukykyä. Kun suomalaiset tuotteet ja palvelut menevät paremmin maailmalla kaupaksi, sitä kautta työllisyys Suomessa myös kohenee. Sanokaa minulle yksi ekonomisti, saa olla amerikkalainenkin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

joka on sitä mieltä, että kilpailukyvyyn koheneminen ei pitkällä aikavälillä vaikuta myönteisesti työllisyyteen. Ei sellaista ekonomia tietääkseni löydy. (Välihuutoja)

Ja vielä haluan sanoa, että nämä yhteiskuntasopimusta korvaavat toimet, joita hallitus on pitänyt esillä, ovat korvattavissa paremmilla toimilla ja toivon, että työmarkkinoilla niihin päästään.

15.05 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pelkästään lukiemalla Helsingin Sanomia käy ilmi erittäin mielenkiintoinen käynnissä oleva julkinen keskustelu: Useat ekonomistit ovat vakavasti kyseenalaistamassa tämän hallituksen perustalouspolitiikan leikkaavan linjan. Jos luette vaikkapa professori Haaparannan arvion (Touko Aalto: Tai Stiglitzin!) tästä edustaja Zyskowiczin ja valtiovarainministerin markkinoinnista paketista, niin sen vaikutukset ovat kielteiset. Se tulee leikkaamaan työllisyyttä ja supistamaan ostovoimaa. (Ben Zyskowiczin välihuuto) — No, kaikki lukee Helsingin Sanomissa, arvoisa edustaja Zyskowicz. Voin maksaa kuukaudeksi tilauksen teille, jos ette itse ehdi sitä muutoin lukea. — Siis iso juttu on, että tämä teidän valtaisa suunnitelmanne, jonka olette tehneet, leikkaa kotimaista kysyntää. Ja vielä pahemmin, kun te ajatte pakko-toimilla lävitse nämä miinus 5 prosentin palkanleikkaukset. Miinus 5 prosenttia. Se, mikä on kulu yhdelle yritykselle, arvoisa edustaja Zyskowicz, on tulo toiselle yritykselle. Työllisyys tulee kärsimään, niin kuin Etla tänään on kertonut, (Puhemies koputtaa) ja lisää.

15.06 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun Suomessa on useita vuosia eletty yli varojen, miten on mahdollista lopettaa tämä velaksi eläminen tässä tilanteessa ilman, että kenenkään ostovoimaan puututtaisiin? En tiedä, voi olla, että professori Haaparannalla on siihen ratkaisu, itse en saa tätä yhtälöä menemään tasan. Mutta nyt, kun puhutaan hallituksen paketista, voidaan puhua tästä yhteiskuntasopimusta korvaavasta paketista tai laajemmin hallitusohjelmasta. Jos puhutaan laajemmin hallitusohjelmasta, siellä on lukuisia keinoja, joilla pyritään suomalaisten yritysten kilpailukykyä kohentamaan, ja kun me kohennamme suomalaisten yritysten kilpailukykyä, ne paremmin pärjäävät maailmalla, tulee tilauksia, tulee Suomeen työtä. Kertokaa edelleen minulle se professori, joka kiistää sen, että kilpailukyvyyn koheneminen näkyy ajan myötä työllisyyden kohenemisena. (Touko Aalto: Riippuu, millä keinoilla se tehdään!)

Mitä tulee hallituksen yhteiskuntasopimusta korvaavaan pakettiin: (Puhemies koputtaa) Parempia ratkaisuja on tarjolla. (Puhemies koputtaa) Toivon, että ne SAK:lle kelpaavat.

15.07 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän tämä on, ja huomaa, että valtiovarainministeriä hymyilyttää. Te olette tehneet paketin, jonka sisältö on: me otamme teidän taskustanne 500 euroa, joissakin ammateissa tuhansia euroja vuodessa, ja kun sitten ihmiset ovat tyytymättömiä, te sanotte, että hyvä, otamme sen saman summan, mutta voitte päättää, mistä taskusta se otetaan. Ja sitten ihmettelette, että neuvottelut eivät oikein suju. Te olette tehneet tällaisen kiristysasetelman, sanoneet, että miinus 5 prosenttia otetaan joka tapauksessa, muuttaneet täysin puheenne siitä, mitä te puhuitte ennen vaaleja. Te olette täysin kääntäneet kelkkanne siihen nähden, mitä sanoitte ennen vaaleja. Nyt te sanotte miinus 5 prosenttia ja unohdatte, mitkä ovat sen vaikutukset työllisyyteen.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Stubb, minuutti riittänee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

15.08 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minuutti riittänee oikein hyvin. — Siis meidän laskelmamme eivät, edustaja Heinäluoma, talouspolitiikassa tai työllisyyspolitiikassa perustu suuresti kunnioittamani Helsingin Sanomien analyysiin, jota me totta kai selvitämme, vaan ne perustuvat faktaan. Ja fakta on se, että siinä vaiheessa, kun me parannamme kilpailukykyämme noin 5 prosenttia, laskennallinen arvio on, että työllisyys paranee noin 2,5 prosenttia, mikä käytännössä (Välihuutoja) tarkoittaa sitä, että tämän yhteiskuntasopimuksen korvaavien toimenpiteiden kokonaisvaikutus työllisyystilanteeseen on laskennallisen arvion mukaan noin 50 000—75 000 uutta työpaikkaa.

Itse asiassa minulla oli mahdollisuus käydä pitkäkin keskustelu tästä suuresti arvostamani professori Stiglitzin kanssa. Kyllä, on sellaisia taloustieteilijöitä, joidenka mielestä sentyyppiset toimenpiteet, jotka on tehty Irlannissa, Espanjassa tai vaikkapa Portugalissa, ovat vääriä tai sellaiset toimenpiteet, jotka on tehty (Puhemies koputtaa) Saksassa, Tanskassa ja Ruotsissa, ovat vääriä, (Puhemies koputtaa) mutta uskallanpa väittää, että nämä maat ovat tällä hetkellä meitä kilpailukykyisempiä. Keskustelimme Stiglitzin kanssa myös siitä aika-kaudesta, kun hän toimi Kreikan (Puhemies koputtaa) talouspoliittisena neuvonantajana.

15.09 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, arvoisa valtiovarainministeri, tilasitte Juhana Vartiaiselta ja Anders Borgilta viime tammikuussa esitellyn raportin, jossa nämä kaksi taloustieteilijää — toinen aiempi valtiovarainministeri Ruotsin puolelta, toinen suomalainen kansanedustaja tällä hetkellä — arvioivat tätä tilannetta, missä me olemme Suomessa, ja tuon raportin mukaan selkeästi ongelma on siinä, että meillä on tuottavuuskehitys ollut heikompaa tässä viimeiset vuodet kuin kilpailijamaissa. Tuon raportin mukaan meillä on kysyntäongelma maailmalla. Meidän tuotteet ja palvelut eivät mene kaupaksi sillä tavalla riittävästi kuin olemme tottuneet, että menevät.

Meillä ei ole palkkakilpailukykyongelmaa. Esimerkiksi taloustieteen tohtori, PT:n johtaja Seija Ilmakunnas käytti viime viikolla hyvän puheenvuoron, jossa hän osoitti selkeästi, että meidän palkkahintakilpailukykyämme on tällä hetkellä täysin kunnossa, ja siellä on Etlan tutkimus, jossa Etlan arvio palkkahintakilpailukykykuilusta on tällä hetkellä 5 prosenttia. (Puhemies koputtaa) Miten te perustatte talouspolitiikan sille, että nyt leikataan kotimaista kysyntää ja sitä kautta heikennetään suomalaisen yhteiskunnan mahdollisuutta työllistää?

15.11 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma, kyllä teidän taskunne on ommeltu niin kiinni, ettei sopua yhteisestä säästökohteesta tule syntymään, mikäli SDP:ltä sitä kysytään. Enkä usko, että syntyy myöskään EK:n osalta, koska kyllä se näyttää olevan silleen, että niiden selän taakse olette myös piiloutuneet, ja tulette näkemään sen sitten, että työntekijöiden etuja kun joudutaan heikentämään näillä säästökohteilla, niin ne tulevat teidän niskaanne, koska ne olisi voitu nyt pehmeämmällä tavalla hoitaa. Me emme halua, kukaan ei halua sitä, että sunnuntailisiin kosketaan tai ensimmäisen sairauspäivän poissaoloja tulee, mutta vaihtoehtoja ei ole mitään teillä esittää. Te vain esitätte jatkuvasti sitä, että mihinkään ei saa koskea.

Arvoisa puhemies! Itse asia, mihin halusin puuttua, on se, että hallitus ei luo työpaikkoja, yritykset luovat työpaikkoja, ja meidän tulee antaa edellytykset yrityksille, jotta meille niitä pysyviä työpaikkoja syntyy. Tämä on äärimmäisen tärkeä toimenpide, mitä ministeri

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Lindström tekee. Hän tekee uudistuksia, jotta niitä pysyviä työpaikkoja syntyisi, ja siinä mielessä kannatan, että lähdemme uudistamaan tätä vanhaa rakennepolitiikkaa.

15.12 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä haluaisin vielä kysyä valtiovarainministeri Stubbilta, kun hän laskelmiin viittasi: kun tätä työllisyysmäärärahan riittämättömyyttä on perusteltu velkaantumisasteella ja säästämisellä, niin onko valtiovarainministeriössä laskelma siitä, miten me säästämme sillä, ettei hoideta työttömyyttä? Sehän tarkoittaa sitä, että työttömyysjaksot pitkittyvät. Se tarkoittaa sitä, että pitkäaikaistyöttömyys kasvaa ja että työnhakijoiden työllistymismahdollisuudet myöskin pysyvästi heikkenevät. Eli me pysyvästi vaikeutamme tähän työllisyysasteen nostamiseen pääsyä meidän yhteisenä tavoitteenamme.

15.12 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jokainen, joka on joutunut asioimaan te-toimistossa tai hakenut starttirahoja, on törmännyt tilanteeseen, jossa te-toimistojen resurssit ovat täysin, täysin riittämättömät. Yhden virkailijan vastuulla voi olla lähes 2 000 asiakasta. On selvää, että henkilökohtaisen palvelun ja tuen saaminen näillä resursseilla on mahdotonta. Kuitenkin juuri tämä henkilökohtainen kohtaaminen on monelle työttömälle elintärkeä. Jos virkailijan luokse pääsee vasta puolen vuoden päästä, on tilanne täysin kestämaton.

Hallitus on osoittanut lisäresursseja te-toimistoihin. Kysyisin: riittävätkö nämä resurssit kuitenkaan asianmukaisen palvelun saavuttamiseen te-keskuksissa?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Mäkisalo-Ropponen ja Jalonen, ja sitten siirrytään puhujalistaan.

15.13 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuon terveisiä Itä-Suomesta. Pohjois-Karjalassa työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut vuoden takaisesta 10 prosentilla ja Pohjois-Savossa 13 prosentilla.

Hallituksen esittämä 20 miljoonan euron lisäys työllisyysmäärärahoihin ei valitettavasti riitä edes ministerin itsensä esittämiin vaikuttaviin keinoihin. Erityisen huolestuttavaa on pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden kasvu.

Ja minä olisin halunnut nyt tietää edustaja Anderssonin tavoin, onko hallitus laskenut lyhyen ja pitkän aikavälin vaihtoehtoiskustannuksia, joita syntyy esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoon työllisyyden puutteellisesta hoidosta. Eli mitä kustannuksia yhteiskunnalle syntyy siitä, että esimerkiksi nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä ei työllistetä? Jos puhutaan kokonaiskuvasta, niin silloin pitää myöskin arviot tehdä kokonaisvaltaisesti.

15.14 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän tehdään rakenteellisia uudistuksia, joiden tarkoituksena on saada vähemmällä rahalla enemmän, ja tehdään täsmäinvestointeja, joilla saadaan kasvua.

Edustaja Viitanen, te puhuitte siitä, miten me viime kaudella teimme varjobudjetin ja teimme vastuullisen vaihtoehdon. Me olimme silloin yksi puolue, joka pääsi sanelemaan meidän vaihtoehtomme. Nyt me olemme hallituksessa, ja päälinja on se, että haluamme lopettaa Suomen velkaantumisen. Vaikka kritiikkiä saa antaa — se on aiheellista, se on oikeutettua niin oppositiolta kuin työmarkkinajärjestöiltäkin — niin tässä vaiheessa vaihtoehtojen antaminen on vastuullista myös. Kritiikki ilman vaihtoehtoja on tyhjää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Nyt siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Viitanen on ensimmäisenä tässä puhujalistalla.

15.16 Pia Viitanen sd: Ahaa, no niin, tämä sattuiakin miellyttävästi. (Naurua)

Arvoisa puhemies! Toden totta, täytyy nyt sen verran kyllä kopata tästä edellisestä puheenvuorosta: Kyllähän täällä salikeskustelussa tänäänkin kävi hämmentävän selkeästi ilmi se, että perussuomalaiset puhuessaan kansalle toreilla, kauppojen edessä lupasivat täysin päinvastaista kuin hallitusohjelma. Aina ymmärrän tietenkin sen, että kompromisseja tehdään ja kaikki niitä tekevät, mutta ei kai kuitenkaan se voi olla päämäärä, että vaaliohjelma on täysin päinvastainen kuin hallitusohjelma. Puheet ovat täysin päinvastaisia.

Täällä ministeri Lindström kertoi itse, että hänellä on nyt esitysoikeus, hän on ministeri. Me olemme kysyneet, miksi hän esitti vain 30:tä miljoonaa, kun hän samassa puheenvuorossaan sanoi, että tämä raha ei ole riittävä. Olemme kysyneet tätä. Mielestäni me ansaitsemme tähän vastauksen, mutta vielä enemmän, kuin me ansaitsemme sen vastauksen, ansaitsee se työtön vastauksen, joka ei tämän rahasumman kautta saa sitä tärkeää kosketusta työhön, ei työllisty. Sitä vastausta vaille se työtön ihminen valitettavasti tämän salikeskustelun jälkeen jäi, ennen kuin ministeri poistui. Hän ei vastannut tähän kysymykseen, miksi hän esitti vain 30:tä miljoonaa.

Minä luulen, ministeri Lindström ja arvoisat perussuomalaiset, että kansa kysyy torilla tätä mutta se kysyy myös sitä, miksi esimerkiksi perussuomalaiset hyväksyvät sen jopa tavoitteeksi, että nyt täytyy niin sanottujen yhteiskuntasopimusten nimissä laskea, leikata ihmisten palkkoja, ottaa siltä työmieheltä ja työnaiselta, lapsiperheiltä tuhansia euroja vuodessa. Me kaikki ymmärrämme ihan maalaisjärjellä — ekonomistitkin monet ymmärtävät, niin kuin tässä kävi ilmi — että se laskee myös ostovoimaa. Se on inhimillisesti väärin, ja se on talouspoliittisesti epäviisasta. Kun ihmisillä ei ole rahaa ostaa, talous näivettyy. Jos ette usko minua, niin uskokaa sitten vaikka luottoluokituslaitos Fitchiä, joka juuri ei laskenut Suomen parasta luottoluokitusta mutta merkitsi tulevaisuusnäkymän heikommaksi siksi, että hallitus tekee leikkauspolitiikkaa. Samahan näkyy täällä mainituissa Etlan ennusteessakin.

Oletteko, arvoisa hallitus, kun puhutaan työpaikoista, työllisyydestä, nähneet yhtäkään ekonomistia tai yhtäkään taloudellista tutkimuslaitosta — pystyisikö esimerkiksi Zyskovicz nyt tulemaan kertomaan — joka olisi kiittänyt sitä, että hallitus leikkaa tässä tilanteessa koulutuksesta, osaamisesta, innovaatiosta? Ette ole kuulleet näitä kiitoksia, koska niitä ei ole tullut. Päinvastoin, ekonomistit ovat kauhuissaan juuri siksi, että tässä tilanteessa talouspoliittisesti (Ari Jalonen: Vaihtoehtobudjettia odotellessa!) ei pidä mennä leikkaamaan koulutuksesta ja osaamisesta.

Minä olen, puhemies, sitä mieltä, että tämä on sellainen paikka, että meidän pitäisi kaikkien pystyä yhdessä katsomaan, yhdessä sopimaan. Minä toden totta ihmettelen ja olen hyvin huolissani myös tulevien työpaikkojen osalta siitä, kuinka paljon tästä yhteiskunnasta voidaankaan musertaa tällä sanelupolitiikalla, mitä hallitus parhaillaan esittää.

Täällä kävi keskustelussa hyvin ilmi, mitä se sellainen sopiminen on, kun hallitus haluaa jo etukäteen kertoa, että lopputulos on se, että ihmisiltä leikataan käytännössä 5 prosenttia palkoista. Mitä se sellainen sopiminen on, ja kuinka paljon se tuleviin työpaikkoihin vaikuttaa? Täällä puhutaan työllisyydestä tänään. Hallitus myöntää, että ostovoiman leikkaukset voivat vasta pitkällä aikajänteellä tuoda kenties työpaikkoja. Samaan aikaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

työllisyyden hoitorahoista tässä ja nyt ei pidetä huolta. Niitä on aivan liian vähän. Työttömät jätetään yksin.

Tämä on vain kerta kaikkiaan sellainen talouspoliittinen yhtälö, jota minä en voi ymmärtää. Siksi olisi ollut hyvin mielenkiintoista ja hyvin tärkeää myös kansanvallan kannalta, että ministeri Lindström ja ministeri Stubb olisivat voineet hivenen kauemmin olla tässä salissa ja käydä tätä hyvin tärkeää keskustelua.

Me puhumme nyt ihmisten arjesta, ihmisten toimeentulosta. Sosiaaliturvaa leikataan eläkkeensaajilta, opiskelijoilta, työttömiltä. Työttömyysmäärärahoja ollaan leikkaamassa. Ensi vuonna työllisyysmäärärahoja leikataan, niin kuin täällä kuulin. Halutaan väen vängällä leikata ihmisten palkkoja, pienituloisten, keskituloisten, naisvaltaisten alojen.

Kauppalehtiäkin kannattaa muuten lukea, kun nyt puhutaan niin kovasti siitä lomarahojen leikkauksesta, joka on niin hienoa varmasti hallituspuolueiden mielestä. Siellä kerrotaan siitä, että verotuloja se syö miljardin verran. (Puhemies koputtaa) että tämäkin on sitten talouspoliittisesti hyvin epäviisas. (Tarja Filatovin välihuuto) — Epäviisas yhtälö, juuri näin, leikataan lisää sitten. — Eli tässä mennään, arvoisa puhemies. Tämä tilanne ei ole hyvä.

Minä olen myös siitä hirvittävän hämilläni — tähän loppuun sanottuna — miten voi olla tässä tilanteessa niin, että esimerkiksi perussuomalaiset hyväksyvät tämän hyvin oikeistolaisen perusvirityksen. Täällä todettiin, että nythän on niin, kun puhumme päivän akuutista tilanteesta, joka toden totta tulee vaikuttamaan työllisyyteen ja työpaikkoihin tulevaisuudessa, että hallitus on täysin hypännyt Elinkeinoelämän keskusliittoon. Minä nyt olisin toivonut, että edustaja Zyskowieckin olisi nyt tänne jäänyt ja käyttäisi niitä suhteitaan sinne suuntaan, jotta tämä... (Eero Heinäluoma: Hän lähti lukemaan Helsingin Sanomia!) — Hän lähti ehkä lukemaan Helsingin Sanomia, se voi olla totta. Sieltä löytyy niitä taloustieteilijöitä, jotka todistavat toisin kuin edustaja Zyskowiec. — Minä en ymmärrä sitä, miten ja miksi kuvitellaan, että tämä tilanne millään tavalla olisi tasapuolinen, ja kannan syvää huolta siitä, että tilanne on tämä. Miten perussuomalaiset esimerkiksi hallituspuolueena voi hyväksyä tämän ja jopa haluta tätä?

Tämä oli pitkä vastauspuheenvuoro, poikkeaa ehkä vähän siitä, mitä tänne olin kirjannut, mutta, puhemies, tähän lisätalousarvioasiaan vielä sen verran haluan palata, että meillä on oppositiolla ja SDP:llä tästä määrärahaesityksiä, eli tulemme esittämään tätä tasoa yhteensä 90 miljoonan euron tasolle. Ja haluan muistuttaa siitä, mistä tämä keskustelu lähti liikkeelle, että viime keväänä koko eduskunta, myös hallituspuolueet, myönsi, että tämä tarve on suuri ja tätä tilannetta täytyy kohentaa. (Puhemies koputtaa) Ja nyt kun sitten kohennusta tulee, niin auttamattoman liian pieni lopputulos. Minä toivon oikeastaan, että valtiovarainvaliokunnassa voisimme yhteisvoimin kenties tätä rahaa korottaa ja sitä kautta katsoa yhteistyöllä myönteisesti tulevaisuuteen.

15.23 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Työllisyystilanne Suomessa on heikentynyt merkittävästi viime vuosien aikana. Työttömyyden kasvu on jatkunut edelleen tänä vuonna. Tilastokeskuksen tuoreiden tietojen mukaan työttömien määrä oli heinäkuussa kasvanut 38 000 henkilöllä viime vuoden heinäkuusta. Samaan aikaan työllistämiseen suunnattuja määrärahoja on vähennetty. Niin kuin olemme kuulleet, monilla paikkakunnilla ja alueilla esimerkiksi palkkatuen ja starttirahan maksamiseen tarkoitettut varat ovat olleet loppu jo alkuvuoden puolella eikä uusia sitoumuksia ole voitu tehdä. Vaikea tilanne kyetään kääntämään kasvuun vain työn ja yhteisen tekemisen ja yrittäjyyden kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Mielestämme työllisyystoimenpiteitä tulee tehostaa etenkin nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja yksinhuoltajien tilanteen helpottamiseksi. Pitkään jatkunut työttömyys on selvästi suurin yksittäinen syrjäytymisriski ja monien, monien sosiaalisten ongelmien aiheuttaja.

Rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi on välttämätöntä synnyttää työpaikkoja myös niille, joilla on vain vähäinen ammatillinen koulutus tai ei ole sitä lainkaan. Tällä hetkellä valtion palkkatukimäärärahan loppuminen vaikeuttaa kuitenkin yritysten, järjestöjen ja kuntien työllistämismahdollisuuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Te-toimistot voivat myöntää palkkatukea vain tiukoilla ehdoilla, jos ollenkaan. Krooninen työllisyysmäärärahojen puute vaikuttaa myös yrittäjien halukkuuteen tehdä yhteistyötä te-hallinnon kanssa, jos tukirahoja ja sopimusten kestoja ei voida luotettavasti ennakoida. Se myös lannistaa työnhakijoita, jotka ovat sopineet työnantajan kanssa, mutta te-toimiston rahanpuutteen vuoksi eivät voikaan solmia sopimuksia. Koska myös yritysten starttirahat ovat lopussa, aloittavat yrittäjät joutuvat harkitsemaan uudelleen mahdollisuutensa aloittaa aiottua yrittäjätoimintaa, kun perustoimeentulo on turvaamatta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen lisätalousarviossaan esittämä lisämääräraha julkisille työvoima- ja yrityspalveluille ei riitä kattamaan koko akuuttia tarvetta. Tosin saimme ministeriön virkamieheltä tietoja, että työttömyyden hoitoon olisi lisäksi 50 miljoonaa puskurirahoja käytössä. Tämä huomioiden KD:n eduskuntaryhmä esittää kolmanteen lisätalousarvioon lisäyksenä 30 miljoonaa euroa julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin käytettäväksi työllistämisen mahdollistamiseksi palkkatuen ja starttirahan avulla. Siis tällaisen lisätalousarvioaloitteen olemme allekirjoittaneet ja jättäneet käsiteltäväksi. Näin ollen hallituksen esityksen, puskurirahojen ja meidän esityksemme yhteissummana päästäisiin tarvittavaan noin 100 miljoonaan euroon. — Kiitos.

15.27 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kun toista lisätalousarviota käsiteltiin täällä eduskunnassa alkukesästä, niin silloin tiedettiin, että työllisyysmäärärahat ovat loppuneet tai loppumassa. Sen tunnustivat kaikki puolueet. Sosialidemokraatit ja koko oppositio vaativat siis johdonmukaisesti lisää panoksia kasvavan työttömyyden torjuntaan. Hallitus jätti tietien tahtoen määrärahat myöntämättä, joten työllistäminen pysähtyi kuin seinään.

Esimerkiksi Uudellamaalla työllistämistoimet jouduttiin lopettamaan 1. heinäkuuta. Nyt siis lähes kolmeen kuukauteen ei ole voitu tehdä yhtä ainoatakaan startti- ja palkkatukipäätöstä muiden kuin lakisääteisten velvoitetyöllistettyjen osalta. Normaalisti aktiivitoimet aloittaa 1 300 työtöntä kuukaudessa, nyt määrä on pudonnut 300:aan. Vähennystä on 70 prosenttia samaan aikaan, kun työttömyys on kuluvan vuoden aikana kasvanut Uudellamaalla lähes 15 prosenttia edellisvuoteen verraten.

Starttirahoja Uudellamaalla myönnettiin viime vuonna 2 700, ja kesäkuun loppuun mennessä päästiin jo lukuun 2 200, kunnes kaikki pysähtyi kuin seinään. Viime vuonna oli 6 000 alkavaa palkkatukea, ja tästä määrästä kaksi kolmannesta täyttyi jo vuoden ensimmäisen puoliskon aikana, kunnes kaikki pysähtyi kuin seinään. Siis nämä luvut ovat yksin Uudellamaalta. Uudenmaan työttömyys ylittää tuota pikaa 100 000:n haamurajan. Tämä siis alueella, jonka pitäisi olla Suomen talouden veturi. — No, raideliikenne tietysti hallituksen toimesta harvenee muutenkin.

Tilanne on yhtä hälyttävä kaikkialla Suomessa, erityisesti Turun ja Tampereen seutukunnissa. Työministeri Jari Lindström on jättänyt Suomen työttömät heitteille, ministeri Stubb otti tästä myös itselleen vastuuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Arvoisa puhemies! Jos toinen lisäbudjetti oli lapsus, niin tämä kolmas lisäbudjetti on loukkaus. Esitetty noin 20 miljoonan euron lisämääräraha työllistämistoimiin on täysin riittämätön. Kuten täällä on todettu, tuo 20 miljoonaa tarvitaan yksin Uudellemaalle. Siksi esitämmekin työllistämisvaroihin 70 miljoonan euron lisäystä, jotta edes olemassa oleva tarve saadaan katetuksi ja ihmisiä autettua työelämään kiinni. Koska hallitus jo toisen kerran kieltäytyy näkemästä työttömien tarpeita, on pakko päätellä, että tämä heitteillejätö on harkittua ja tarkoituksellista.

Ensi vuonna Suomen työttömyys ylittää jo 10 prosenttia. Historiallinen tilasto edellisen laman ajalta kertoo, miten vaarallinen tilanne on edessä. Kun loppuvuonna 91 työttömyys ylitti 10 prosenttia, se palasi yksinumeroiseksi vasta kesällä 99 — siis 7,5 vuoden jälkeen, siis ennennäkemättömän Nokia-vetoisen kasvun aikanakin. Työttömyys siis kasvaa nopeasti ja laskee äärimmäisen hitaasti. Tässä valossa on täysin käsittämätöntä, että hallitus aikoo leikata ensi vuonnakin työllisyysmäärärahoja 50 miljoonalla. (Pia Viitanen: Se on oikeasti ihan käsittämätöntä!) — Kyllä. — Mutta koska hallitusta ei työllistäminen kiinnosta, sosialidemokraatit esittävät omassa vaihtoehtobudjetissaan tehokkaita toimia työllistämiseen niin, että ihmiset voivat siirtyä työstä työhön.

Arvoisa puhemies! Hallitus osoitti jo välikysymyskeskustelussa, miten väheksyen se suhtautuu koulutukseen. Edustaja Puumala sanoi, että opettajat ansaitsevat punaisen maton. Sen sijaan hallitus näyttää opettajille punaista korttia.

Hallitus on tässä lisäbudjetissakin varautumassa nopeasti lisääntyvään maahanmuuttoon, mutta se, miten maahanmuuttajat saadaan kotoutettua Suomeen ja suomalaiseen työelämään, on ratkaiseva kysymys, suorastaan kohtalon kysymys tulevaisuuden Suomelle. Esimerkiksi ministeri Lindströmin eilinen vastaus täällä salissa osoitti alastomasti, että hallitus alkaa vasta hiljalleen suunnitella kotoutuksen toimenpiteitä. Jos hallitus ei vielä tähän lisäbudjettiin mennessä ollut herännyt tehokkaaseen kotoutukseen, kielikoulutukseen, työhönohjaukseen, niin kannattaa ottaa oppia niistä maista, joissa on osattu hyödyntää monikulttuurisuutta. Esimerkkihän löytyy niinkin läheltä kuin Ruotsista, jossa on monta sataa tuhatta maahanmuuttajaa mutta silti 6 prosenttiyksikköä korkeampi työllisyysaste kuin meillä. Pyydän hallitusta esittämään tänä syksynä perusteellisen ohjelman, jolla turvapaikan saaneet saavat myös turvallisen työn ja voivat olla mukana rakentamassa Suomelle parempaa tulevaisuutta.

15.32 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Kun tuossa äsken keskusteltiin siitä, mikä on Suomen viennin ongelma ja mikä on meidän kilpailukykyämme ongelma, niin on pakko näyttää vertailu siitä, miten Saksa ja Suomi sijoittuvat työvoimakustannusten ja tuottavuuden suhteen, ja se kertoo sen, että meidän tuottavuutemme ja meidän työvoimakustannuksemme ovat samalla tasolla vuonna 2014. Tuon jälkeen Suomessa on tehty maltillisia palkkaratkaisuja. Itse asiassa meidän työn hinta on laskenut suhteessa kilpailijamaihin, suhteessa Ruotsiin, suhteessa Saksaan, mutta tuottavuus on ollut se, joka on ollut meidän vahvuutemme. Ja nyt hallitus hakee ainoaa ratkaisua palkkakilpailusta. Suomi on muuttanut koko strategiansa viennissä. Me lähdemme kilpailemaan palkoilla, kun tähän asti meidän lähtökohtamme on ollut se, että me kilpailemme osaamisella ja me kilpailemme tuottavuudella. Tämä on se iso ero, joka on sosialidemokraattien ja hallituksen talouspolitiikan välillä, koska tuo palkkakilpailu johtaa siihen, että meidän kotimainen kysyntämme hiipuu.

Olen täsmälleen samaa mieltä valtiovarainministeri Stubbin kanssa siitä, että ostovoima koostuu työstä ja palkasta. Ja nyt jos tulemme näihin työvoimapolitiisiin rahoihin, niin itse

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

asiassa tuo ostovoima ihmisillä koostuu tästä eteenpäin työttömyysturvasta ja toimeentulotuesta. Mutta jos me käyttäisimme enemmän rahaa työllistämispolitiikkaan ja palkkatukeen, niin tuo ostovoima muodostuisi siten kuin valtiovarainministeri sanoi: työstä ja palkasta. Ja nyt hallitus on valinnut tien, jossa työttömien ostovoima tuleeikin työttömyysturvasta ja toimeentulotuesta, ja samaan aikaan me menetämme paljon yhteistä yhteiskunnallista hyvää. Kyse on sotaveteraanien kotipalvelusta. Kyse on omakotitalkkareista, jotka ovat auttaneet vanhuksia syyspihatöissä. Kyse on Kontti-kirppareista, joissa kierrätetään ja moni nuori on harjoitellut kaupan alan ammatteja. Kyse on monesta, monesta muusta tehtävästä, ja nämä jäävät nyt koko tämän hallituksen työvoimapolitiittisen ajattelun ulkopuolelle — eli se kansalaisyhteiskunnan panos, joka tässä yhteiskunnassa on ollut arvokas, joka on ollut yhteisöllisyyttä tuottava ja joka on ollut eheyttävä.

Mutta me tiedämme myös sen, että sitä rahaa ei kasva puussa ja se on niukka voimavara tällä hetkellä, ja sen vuoksi on järjetöntä, että meidän kehysmekanismimme ohjaa siihen, että me maksamme miljarditolkulla työttömyydenhoitokuluja kehyksen ulkopuolella mutta me emme pysty pistämään 100:aa miljoonaa tai 200:aa miljoonaa euroa lisää työllisyyden hoitoon budjetin kehyksen sisäpuolella. Jos ajatellaan, että koko työttömyyden kustannus on 6 miljardia, 5,5 on työttömyysturvaa ja nettokustannus 4 miljardia, niin aktiiviseen työvoimapolitiikkaan käytetään puoli miljardia. Jos tuosta nettokustannuksesta, 4 miljardista, avattaisiin työmarkkinatuki siten, että sitä voisi käyttää palkkatukena automaattisesti — ei niin, että budjetin sisäpuolelta pitää ottaa se 700 euroa ja vähän päälle palkkatukeen, vaan sen voisi ottaa sieltä kehyksen ulkopuolisesta rahasta — niin me saisimme aikaan mekanismin, joka auttaisi ihmisiä työllistymään, perustamaan niitä yrityksiä starttirahalla ja muutoin automaattisemmin, emmekä me olisi tämän kehyspolitiikan vankeja. Siksi on järjetöntä, että ajatellaan vain budjetin ja sen kehyksen sisäpuolella olevia rahoja. Ja jos tätä ajatellaan pidemmälle, niin voidaan rakentaa myös muun toimeentulon varaan näitä samoja kysymyksiä.

Mutta kun ministeri Lindström sanoi, että sosialidemokraatit ovat vastustaneet osallistavaa sosiaaliturvaa: Emme me ole vastustaneet osallistavaa sosiaaliturvaa. Me olemme vastustaneet sitä, että meillä ei ole riittävästi palkkatukirahoja eikä niitä rahoja, joilla ihmiset haluavat tuon osallistavan työvoimapolitiikan piiriin, mutta sen sijaan me loisimme järjestelmän, jossa yhä enenevässä määrin tarjottaisiin yritykselle halutonta työvoimaa, kyvyttömyyttä työvoimaa hämmästelemään sinne työpaikalle, että tänne on pakko tulla, kukaan ei ohjaa, kukaan ei avusta, mutta muuten eivät päivärahat juokse. Se myös söisi normaaleja työpaikkoja ja johtaisi sekä yritysten tuottavuuden heikentämiseen että ihmisten elämänlaadun heikentämiseen. Aktiivinen sosiaalipolitiikka maksaa. Sitä ei voi tehdä ilmaiseksi.

15.37 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Tämä lisäbudjetti on aika pieni, ja tässä on kysymys työllistamisestä, niin näissä palkkatuki-, startti- ja muissa työllistämisrahoissa, jotka kuuluvat TEMin hallinnonalaan, kuin myöskin tuossa MMM:n hallintoalaan kuuluvassa pienessä paketissa.

Maataloudellehan on tässä tulossa tämmöistä kriisirahaa 20 miljoonaa euroa kansallista varoista ja sitten on tulossa myöskin 9 miljoonaa euroa tuolta EU-varoista. Nämä ovat sellaisia rahoja, että ne on aika lailla täsmäkohdennettava eniten tarpeessa oleville, jotta ne jotakin käytännössä sitten auttaisivat. Tällä rahalla pitäisi sitten hoitaa pahimmin velkaantuneita investoineita tiloja yli tuon hankalimman vaiheen. Tässä on ollut se ongelma, että kansallista tukea voidaan myöntää vain tämmöisenä de minimis -tukena silloin, kun on ky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

symys tämmöisestä varsinaisen EU:n rahastokauden ulkopuolisen tuen myöntämisestä, ja tätä de minimis -tukeahan voidaan myöntää vain 15 000 euroa hakijaa kohden yhteensä kolmen vuoden aikana. Tuo summahan ei monenkaan tilan ongelmia ratkaise. Nyt on varmaan yritetty hakea ja tullaankin hakemaan ratkaisua siitä, että EU-tukea, suoraan EU-varoista tulevaa tukea, ei kuitenkaan tämä de minimis -sääntö koske, ja se voi antaa pientä väljyyttä sitten auttaa todella tehokkaammin niitä tiloja, jotka kipeimmin ovat avun tarpeessa. Eli näitten velkaisimpien investoineiden ja nuorehkojen viljelijöitten hallinnassa olevien tilojen — yleensä nuorehkojen viljelijöitten hallinnassa olevien tilojen — auttamiseen tästä täytyy löytyä rahaa, tietysti sitten myöskin näitten Venäjä-pakotteitten hoitamiseen, jossa fokuksessa on tietysti maidontuotanto. Mutta myös sikatalouteen pitää löytyä kriisiapua, ja olen ymmärtänyt, että neuvotteluja on jo käyty tuottajajärjestöjen ja ministeriön kesken siitä, että sikataloudellekin voitaisiin tässä paketissa järjestää pientä lisätukea. Eräs tuote, joka ilmeisesti myös kuuluisi tähän listaan, on ruokaperuna, mutta se taitaa olla liian vaikea hoitaa näin pikaisesti.

No, sitten näistä TEMin työllisyysrahoista: Sanomattakin on selvää tietysti, että tällaisessa työttömyystilanteessa noita rahoja on liian vähän. Kun tässä on jo ennakkokuulemisiakin ollut, esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostossa, niin on käynyt ilmi, että myöskään tieto ei kulje te-toimistoihin ja ely-keskuksiin. Eli siellä ei tiedetä tätä rahatilannetta, ja sitä seurataan vielä tässä nyky-yhteiskunnassa manuaalisesti, niin että esimerkiksi Varsinais-Suomen te-toimiston edustaja kertoi, että siellä kuluu viisi henkilötyöpäivää kuukaudessa pelkästään näiden yhdentoista työllisyysrahalajin selvittämiseen manuaalisesti TEMille. Tässä on vissiin jo pitemmän aikaan ollut tekeillä ohjelma, URA-ohjelma-niminen ohjelma, jolla koneellisesti voitaisiin hoitaa tällainen asia. Minusta sillä olisi kiire, että päätöksentekijät te-toimistoissa tietäisivät tämän oikean rahatilanteen. Siitä oli ilmeisesti varsin paljon epäselvyyttä kesän alussa. Pienenä lohdutuksena voin sanoa sen, että myös Euroopan globalisaatorahasto seuraa edelleen manuaalisesti rahan kulumista.

Tärkeää olisi myöskin laajentaa henkilöstöpalveluyritysten käyttämistä työvoimaviranomaisten apuna pysyvien ja muiden työpaikkojen järjestämisessä. Tässä on ollut pilotti käynnissä Uudenmaan ja Pirkanmaan te-toimistoissa, ja ilmeisesti siitä on saatu myönteisiä kokemuksia. Tietysti tiedot voidaan antaa vain silloin, kun työnhakija siihen suostuu, ja vain näille auktorisoiduille tahoille. Mutta tämä olisi tärkeää, että saataisiin kaikki voimat ikään kuin työtä hakemaan.

15.42 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikeassa talous- ja työllisyystilanteessa kaivattaisiin määrätietoista poliittista otetta ja kunnianhimoisia toimenpiteitä. Mutta niitä me emme valitettavasti näe. Viime kaudella ministeri Ihalaisen johdolla työllisyyspolitiikkamme oli aktiivista ja hankalaan tilanteeseen vastattiin muun muassa nuorisotakuulla ja työllisyysmäärärahojen kanssa elettiin pääsääntöisesti ajassa. Vaalien jälkeen tämä muutos on ollut varsin hämmentävä. Tekisi mieli jopa sanoa, että hallitus on nostanut kädet pystyyn tämän työllisyysongelmamme kanssa.

Kun kuuntelee ihmisiltä palautetta turuilla ja toreilla, näitä hankalia ihmiskohtaloita, joita jokaisen luvun taakse kätkeytyy, herää suuri ihmetys siitä, että hallituksen toimenpiteet ovat tätä luokkaa. Tämä lisäbudjetti sisältää sentään hentoisen panoksen työllisyysmäärärahoihin, jotka ovat jo loppuneet varsin monilla alueilla. Lisäys on silti täysin riittämätön,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

eikä se suurta apua tähän tilanteeseen anna. Hallitus jättää neljä viidesosaa työttömistä sohvalle, vaikka vielä kesäkuussa vannotte pitävänne huolta työllisyystoimista.

Täytyy todeta, että tilanne on täysin kohtuuton paitsi kaikkien työttömien myös kuntien kannalta. Valtio on siirtänyt kunnille vastuuta työllisyyskustannuksista ja työllistämisestä niin, että työttömyyden kunnille aiheuttamat menot nousevat nopeasti ja alkavat olla miljardin euron luokkaa vuositasolla. Samaan aikaan kunnilta viedään työkalut työllisyyden hoitamiseen, kun muun muassa palkkatukirahat ovat loppu. Monilta eri alueilta on tullut viestiiä eri toimijoilta palkkatuki- ja starttirahojen loppumisesta. Ilman lisärahaa alueilla ollaan kohtuuttomissa tilanteissa. Järjestöt ja te-toimistot ovat voimattomia ja ihmiset, etten sanoisi, peloissaan.

Arvoisa puhemies! Eilen koulutusvälikysymyskeskustelussa kävi ilmi, että hallituksen tapa uudistaa on leikata rahat minimiin ja alkaa sitten joskus myöhemmin miettiä, miten rakenteita voisi muokata. Sama tilanne näyttää olevan nyt työllisyyden hoidon kohdallakin. Hallitus on vihjannut, että uusia asioita ollaan tuomassa, muun muassa yksityistä työnvälitystä, mutta ensin viedään rahat pois. Tämä tarkoittaa olemassa olevan palvelurakenteen hajottamista, ja ihmiset jäävät tyhjän päälle. Mikä uusi menetelmä se on, vai onko se se uusi: "Me kehitetään"?

Kysyin ministeri Lindströmiltä kesäkuussa kirjallisella kysymyksellä, aikooko hallitus sitoutua riittäviin työllisyysmäärärahoihin, onko sillä edes ajatusta tehdä sitä. Ministerin vastauksesta puuttui kokonaan pieninkin yritys vastata ensinnäkin siihen kysymykseen, ehkä siksi, että ministeri on myöhemmin myöntänyt, että häneltä on viety työkalut asioiden hoidosta. Kaikesta tästä kiertelystä ja kaartelusta on kuitenkin helppo päätellä, että hallitus ajaa työvoimapalveluja alas kovalla kädellä eikä työllistämiseen edes haluta loppupeleissä panostaa. Tämä on jälleen se yksi toimenpide, jolla hallitus jakaa kansaa voimakkaasti kahtia. Me kaikki ymmärrämme, että talous sakkaa ja ennusteet ovat synkät, mutta politiikka on kuitenkin kaikessa lopussa arvovalintoja.

Minä haluan siteerata tähän loppuun edustaja Filatovia, koska hän päätti oman puheenvuoronsa mielestäni erittäin hyvällä tavalla, hyvällä ajatuksella. Hänen sitaattinsa alkoi: "Aktiivinen sosiaalipolitiikka maksaa. Sitä ei voi tehdä ilmaiseksi." Tätä aktiivista otetta, jos jotain, mielestäni nyt myös hallitukselta työllistämistoimien kohdalla tarvittaisiin.

15.47 Anna Kontula vas: Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri käytti vanhaa vertausta norsusta. Hän pyrki kuvaamaan sillä, kuinka pimeässä pelkästään käsikopelolla norsua tunnustelevalle henkilölle on hyvin vaikeaa sanoa, miltä tämä norsu varsinaisesti näyttää: joku kokeilee jalkaa, joku kokeilee häntää, joku kokeilee kärsää, ja kaikki saavat ihan eri lopputuloksen. Minä tulkitsin tämän vertauksen niin, että valtiovarainministerin mielestä hallitus katsoo nyt norsua kokonaisuutena ja on ikään kuin asian päällä ja perustaa oman politiikkansa faktoihin. Minun nähdäkseni kysymys on kuitenkin enemmän siitä, että hallitus seisoo nyt sen norsun vieressä, puristaa silmänsä tiukasti kiinni ja kieltäytyy katsoomasta norsua, koska norsu saattaisi vaikuttaa pelottavalta. Tämä näkyy muun muassa siinä, mitenkä hallituksen aloitteissa ja esityksissä intressit, mielipiteet ja faktat menevät sulavasti sekaisin, mitenkä tässäkin keskustelussa kilpailukyky yleensä ja kustannuskilpailukyky sotketaan toisiinsa.

Täällä on kysytty, mitä voidaan tehdä, jos ei kerran säästetä mistään ja rahaa pitäisi lisää käyttää. Edelleen, Suomen verovuoto on vuosittain 6—8 miljardia. Vaikka me emme voi koskaan päästä verovuodosta kokonaan eroon, aika paljon tälle olisi kuitenkin tehtävissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Mitään sellaisia kotimaisia toimia, helppojakaan, kuten esimerkiksi maakohtaisen kirjanpidon vaatimista julkisista hankinnoista, ei hallitus ole edistämässä. Samaan aikaan myös hallituksen kanta EU-komission tiedonantoon asiasta on poikkeuksellisen nihkeä. Me pyrimme myös kansainvälisissä yhteyksissä näyttäytymään mahdollisimman haluttomilta minkäänlaisen verovälttelyn kitkemiseen. Oikeastaan ainoa hallituksen isoihin pääomiin ja yrityksiin kohdistuva verovuodon kitkemistoimi on katumuspilleri rikkaille veronvälttelijöille, ja tähänkin on ryhdytty vain siksi, että todennäköisesti kansainväliset toimet jättäisivät nämä nalkkiin jossain vaiheessa muutaman vuoden sisällä.

Toinen esimerkki siitä, että meillä on vaihtoehtoja, on se fakta, että Suomen työpahoinvointivelka on tällä hetkellä 40 miljardia — siis 40 miljardia. On aivan selvää, että me emme pääse nollaamaan sitä koskaan, mutta Suomessa on tällä hetkellä työelämän tutkimus ihan maailman kärkeä, ja tällä alueella 5:n, ehkä 10:nkin miljardin niistäminen pois työpahoinvointivelasta olisi verraten helppoa tämän tietotaidon varassa. No, mitä hallitus tekee tämän edistämiseksi? Työterveyslaitoksen henkilöstöstä ollaan vähentämässä kolmannes, vähentämässä kolmannes niistä ihmisistä, jotka pystyisivät tuottamaan moninkertaisesti omat palkkarahansa meille takaisin.

Hallitusohjelma lupaa fiksummin tekemistä, ja se on hieno tavoite, tähän pitää pyrkiä. Mutta kauhean paljoa toistaiseksi ei ole näkynyt esimerkkejä siitä, että oikeasti olisi menty aikomuksesta tekoihin. Tuoreen Åbo Akademin tutkimuksen mukaan merirahdin kustannuksista olisi muutamalla pienellä teknisellä muutoksella vähennettävissä yksi kolmannes. Yksi kolmannes merirahdin kustannuksista — se tarkoittaisi Suomen viennin kilpailukyvyille ihan mieletöntä loikkaa.

Toinen: vastikään Varustelekan johtaja ehdotti avoimen yritysohjelmiston rakentamista kaikkien aloittelevien suomalaisyritysten käyttöön. Mieletön kilpailuetu suhteessa muihin maailman maihin saatavissa verraten kevyillä, pienillä ja halvoilla toimenpiteillä.

Hallitus on perustellut kantojaan säästöihin, leikkauksiin ja nuukuuteen sillä, että pitkällä aikavälillä näillä saadaan Suomen kilpailukyky paranemaan ja sitä kautta talous nousuun. Maailmanhistoria ei kuitenkaan tunne yhtään esimerkkiä valtiosta, joka olisi parantanut kilpailukykyään ja saanut taloutensa nousuun merkittävillä koulutukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen kohdistuvilla leikkauksilla. Ei myöskään ole näyttöä siitä, että laajempi kilpailukyky siitä paranisi, että vakaata toimintaympäristöä oleellisesti horjutetaan esimerkiksi niillä palkkadumppaushankkeilla, joita hallitus vakaasti ajaa eteenpäin. Vanhentuneet energiaratkaisut ovat yksi esimerkki siitä, että Suomi ei tällä hetkellä ole lainkaan talouden kartalla.

Minä olen oikeasti huolissani siitä, että me emme ole Kreikan tiellä, me olemme nyt Unkarin tiellä monin eri tavoin, ja tämän tien päässä meitä ei odota kovin ihanteellinen yhteiskunta.

15.52 Reijo Hongisto ps: Kunnioitettu rouva puhemies! Poliisin toimintamenoihin myönnetään rahaa yli 1,36 miljoonaa euroa. Rahat on tarkoitus käyttää turvapaikkahakemusten käsittelyyn ja hakijoiden rekisteröintiin. Tämän takia joudutaan jopa kutsumaan takaisin töihin kokeneita ja eläköityneitä poliiseja, ja virassa olevatkin joutuvat tekemään runsaasti ylitöitä.

Lisämääräraha on erittäin tärkeä, sillä sen avulla kyetään hoitamaan edes välttävissä ajassa maahantulijoiden tarkastukset ja selvitykset. Tästä hyötyvät maahan tulleet nopeutettuna asian käsittelynä ja me maassa olevat, suomalaiset veronmaksajat, säästyneinä kus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

tannuksina. On kaikkien etu, että asiat saadaan käsiteltyä mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja mahdollisimman nopeasti. Tämä ei käy nykyisillä resursseilla. On muistettava, että samaan aikaan poliisin on huolehdittava normaaliin tapaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidosta ja jo tapahtuneiden rikosten esitutkinnasta. Edellisen hallituksen jäljiltä poliisin resurssit olivat jo pahasti alimitoitettut, joten lisäresursointi on suorastaan välttämätöntä.

Kunnioitettu rouva puhemies! Hallitus lupaili nopeutta ja ketteryyttä päätöksiin, ja lisämäärärahan nostaminen näin nopeasti lisäbudjettiin osoittaa sen, että nykyinen hallitus kykenee reagoimaan ja vastaamaan haasteisiin nopeasti ja haluaa säilyttää yhteiskunnassamme yllä hyvän järjestyksen ja turvallisuuden tason. Kiitokset siitä.

15.54 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt lähetekeskustelussa oleva lisätalousarvio on vastaus akuutteihin julkisen talouden tarpeisiin. Hallitusta on syytetty pakkomielteisestäkin velanoton karttamisesta, jossa ei katsota tarpeeksi kauas, jolloin velanotto sitten maksaisi itsensä takaisin. Mutta kyllähän se niin on, että Suomi tietenkin velkaantuu koko ajan, ja tässäkin lisätalousarviossa nettolainanotto on 52 miljoonaa euroa. Ja velkaa otetaan silloin, kun katsotaan parhaaksi vaihtoehdoksi se, että sillä saadaan tuloksia aikaan, mutta ei ole minusta reilua ylisukupolvisuutta ajatellen, että jätettäisiin talouden alijäämän ongelma ainoastaan velalla kattamiseen.

Lisätalousarviolla vastataan osittain maataloustuottajien ahdinkoon 20 miljoonalla eurolla kannattavuuden ja maksuvalmiuden turvaamiseen. Viime viikolla EU-komissio lupasi kriisitukipaketissaan Suomen maataloussektorille 9 miljoonaa. Summat ovat ehkä suuria noin äkkiseltään, mutta jos ajattelee kokonaisuutta, niin kun Venäjän-viennin maitosektorin tappiot Suomelle ovat vuodessa 200 miljoonaa, niin eivät nämä valitettavasti kovinkaan suuria tukia ole mutta välttämättömiä kyllä siinä kriisissä, mikä nyt maatiloilla on.

No, entäpä sitten työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahat? Lisäys 21,6 miljoonaa on välttämätön. Toki on surullista, että se lienee kuitenkin myös riittämätön, kun meillä on jo 346 000 työtöntä tällä hetkellä.

Sitten viime viikkojen ehkä kuumimpaan aiheeseen, akuuttiin turvapaikanhakijatilanteeseen.

On välttämätöntä, että Maahanmuuttoviraston toimintamenoihin on saatu lisäystä 1,6 miljoonaa sekä poliisin toimintamenoihin, palkkauksiin, laitehankintoihin, 1,4 miljoonaa. Nämä rahat todellakin tulevat tarpeeseen asian parissa työtä tekeville viranomaisille, joiden resurssit eivät mitenkään tällaisessa aika poikkeuksellisessa tilanteessa muuten riittäisi asianmukaisiin järjestelyihin ja sujuvaan turvapaikkaprosessiin.

Eilen kotipaikkakunnallani Torniossa avattiin poikkeuksellisesti, Suomessa ensimmäistä kertaa, järjestelykeskus nopeuttamaan turvapaikanhakijoiden rekisteröitymisprosessia. Tämä on historiallista Suomessa, aikaisemmin tällaista ei ole koskaan tehty. Keskuksessa kuvataan henkilöt, otetaan sormenjäljet, rekisteröidään, ja tavoitteena on, että kahdessa vuorokaudessa heidät viimeistään voitaisiin siirtää eteenpäin vastaanottokeskuksiin.

Tietenkin on tärkeää, että kotouttamisprosessi sujuisi mahdollisimman hyvin ja varhain ja ne henkilöt, jotka jäävät Suomeen, voisivat sopeutua ympäristöön ja yhteiskuntaan mahdollisimman hyvin. Mutta myös kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden palauttaminen on tärkeä osa tätä koko kokonaisuutta.

Kansalaisten keskuudessa on valitettavasti jonkin verran ollut vastakkainasettelua sen suhteen, miksi turvapaikkahakemusten käsittelyyn laitetaan lisää resursseja, kun samalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

leikataan julkisesta taloudesta muutoin huomattaviakin summia, mutta kyllä nämä ovat välttämättömiä panostuksia, että me voimme pitää tilanteen edes jollain lailla hallinnassa, järjestelmällisesti ja asiallisesti saada turvapaikkaprosessit käsiteltyä ja myös noudattaa niitä kansainvälisiä sitoumuksia, joihin olemme sitoutuneet. Eihän kukaan osannut ajatella vaikkapa viime keväänä, minkälaiseen tilanteeseen Suomi ja Eurooppa tämän asian suhteen joutuvat.

Tärkeintä tässä onkin tietenkin se, että se on nyt viranomaisten hallinnassa eikä kukaan myöskään kuvittele, että Suomi tai Ruotsi tai Tanska tai mikään Euroopan maa yksin pysyy tämän turvapaikkakysymyksen ratkaisemaan. Siihen tarvitaan globaalin tason ratkaisua, siihen tarvitaan YK:n parempaa resursointia lähtömaissa, naapurimaiden pakolaisleireillä, ja ennen kaikkea siihen tarvitaan EU-maiden keskinäistä yhteistyötä ja eurooppalaisia ratkaisuja. Toivottavasti niistä saamme jo tämänpäiväisen EU-huippukokouksen jälkeen tietoa.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvioesitys on varsin tarpeellinen ja perusteltu.

15.59 Martti Mölsä ps: Arvoisa puhemies! Elämäni suurimpia hämmästyksen hetkiä, tai pitkä ajanjakso, oli noin neljä vuotta sitten. Silloin edustaja Viitasen — joka äsken paheksui ministeri Stubbin poissaoloa, kun ei kuunnellut hänen juttujaan, ja nyt Viitanen ei kuuntele minun juttujani ja minä voin paheksua häntä — levy jumiutui kohtaan, jossa hän toisti yli puoli vuotta sitä, kuinka piikki on saatu kiinni.

No, jos hän tarkoitti näitä rahavirtoja, joita Kreikkaan ja muihin Etelä-Euroopan valtioihin meni, niin loppujen lopuksi tämä SDP:n aikaansaannos maksoi suomalaiselle yhteiskunnalle 12,6 miljardia euroa, josta 1 440 miljoonaa piti maksaa välittömästi, kun saimme niin hyvät vakuudet, tuottojenvaihtosopimuksen oikealta nimeltään siis. Se oli tämän vuosituhannen suurin huijaus, ja tätä huijaustahan edustaja Heinäluomakin on nyt viljellyt viime aikoina aika usein mutta hieman eri lailla mutta on unohtanut kuitenkin tämän, mikä nyt on asiana tosi suuri. Heidän aikaansaannoksiaan aikaisemmilta vuosilta viime vuosituhannen puolelta on muun muassa varallisuusveron poisto, jotka rahat nyt olisivat hyvinkin tarpeellisia.

Eli nyt näillä summilla voitaisiin saada korjattua huomattavasti tämän hetken taloudellista tilannetta, mutta nyt niitä sitten korjataan näillä lisätalousarvioilla ja niin edelleen. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, ja näillä hallituksen päätöksillä mennään eteenpäin, ja suomalainen yhteiskunta on saatava nousuun. Vaihtoehdot ovat vähissä.

16.02 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä keskustelun alussa käytettiin sanaa "hämmästyvä", ja täytyy sanoa, että ensimmäisen kauden kansanedustajana hyvin monikin asia on hämmästyvä tässä keskustelussa. (Martti Mölsä: Puoli vuotta siinä menee!) Suuri kuva ei tuo leipää eikä työtä, vaikka kuinka katsoisi.

Olen viime päivinä yrittänyt selvittää työllisyysmäärärahojen todellista tarvetta. Luvut ovat vaihdelleet 20:stä 92 miljoonaan. Lopulta tulin siihen tulokseen, että ei taida olla kovin montaa ihmistä, joka todella tietää, mikä tämä todellinen tarve työllisyysmäärärahoihin on. Ei edes ministeriössä tuntunut löytyvän henkilöä, joka osaisi tarkalleen vastata.

Niinpä, arvoisa herra puhemies, läksin asiaa selvittämään, niin kuin asiaa pitää selvittää, eli soittelin eri puolille, elyihin ja te-keskuksiin, ja tiedustelin, missä mennään. Täällä on sanottu muun muassa sillä tavalla, että pelkästään Uudenmaan tarve olisi 20 miljoonaa eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

roa. Se ei pidä paikkaansa. Tänään olen keskustellut siellä vastaavien henkilöiden kanssa, ja he sanoivat, että 10 miljoonalla selviävät vuoden loppuun.

Sitten soitin ministeriöön, kun sain lopulta tietää, kuka siellä on se henkilö, joka ihan oikeasti kerää kaikki nämä tiedot, ja sain tietää, että elokuun lopussa tämä luku oli 39 miljoonaa euroa. Ja sitten hänen vielä tarkistaessaan, mikä se tilanne mahtaisi olla juuri tällä hetkellä, oltiin noin 45—50 miljoonassa, joten sieltä 90 miljoonasta tultiin aika paljon alas.

No, tosiasia on se — niin kuin ministeri itsekin tänään myönsi, siis työministeri Lindström — että hänen esityksensä on riittämätön. Tämä on ehkä tämän koko keskustelun kaikista hämmästyttävien asia siinä mielessä, että kun lähtökohtaisesti jo esitetään liian vähän rahaa, niin luodaan aivan varmasti painetta sille, että se rahan tarve entisestään kasvaa. Se on niin kuin ne monet säästötoimet, joita nyt esitetään: ne näyttävät säästöiltä, mutta itse asiassa ne tuovat valtiolle lisää menoja.

Me elämme nyt sellaisessa ajassa, jossa joudutaan todella miettimään, mistä raha otetaan. Ja niin kuin kaikki tiedämme, ensi vuoden talousarviokin vielä pitkälti rakentuu velan päälle. Mutta näyttää siltä, että meitä vaivaa velkakammo, eräänlainen ikään kuin sellainen vanha mantra, että velkaa ei saa olla yhtään. Pidän tätä ajattelutapaa siinä mielessä vahingollisena, että velkoja on hyvin monenlaisia: on tuottavaa velkaa, on ylläpitävää velkaa ja on sitten sitä korjausvelkaa, jolla yritetään paikata entisiä asioita, mitä on tehty huonosti.

Mutta tämä tuottava velka on nyt varmasti se velka, johon katseet tulisi kääntää: se, joka tuottaa työtä suomalaisille, tuottaa investointeja, tuottaa sellaista infrarakentamista, jolla tämä kansakunta voisi todella päästä nousuun.

Arvoisa puhemies! Sellaista velkaa, joka rakentuu sellaiselle tarpeelle, jonka vaikutukset ovat 100—150 vuotta, ei voi pitää vastuuttomana velkana, ja siitä ei voi sanoa, että me jätämme lapsillemme velkaisen tulevaisuuden. Me olemme vain tehneet tämän sukupolven aikana sellaisia ratkaisuja, jotka hyödyttävät monia eri sukupolvia.

Pidän tätä hallituksen linjaa, tätä ajattelutapaa tällä hetkellä, jossa he katsovat velkaa vain yhtenä ikään kuin mantrana — paha velka, joka ei tuota mitään, joka on edellisten, huonojen hallitusten aikaansaamaa — erittäin vahingollisena tässä tilanteessa.

Ikävää oli, että yhteiskuntasopimuskeskustelu päättyi niin kuin se päättyi. Olisin toivonut molemmin puolin pöytää lisää nöyryyttä ja ennen kaikkea tämän kansallisen hätätilan tunnistamista todella tärkeänä elementtinä. Vielä toivon, että tätä nöyryyttä löytyisi ja neuvottelut voisivat alkaa uudestaan. Uskon, että sopimalla olisimme päässeet parempaan lopputulokseen.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys kolmanneksi lisätalousarvioksi on merkittävä ja hyvä. Työllisyysrahojen osalta näyttää, että se kuitenkin on noin 30 miljoonaa liian pieni, ja siihen toivoisi vielä muutosta. Muuten tämä kurjistumisen kierre ei pysähdy ollenkaan. — Kiitoksia.

16.08 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Olin valmistautunut puheenvuoroon kolmannesta lisätalousarviosta, joka nyt on aiheena, mutta koska tänä päivänä on leikattava lähes joka asiasta, niin yritän myös lyhentää puhettani. Kiitän kuitenkin työministeriä rohkeasta, suorasta puheesta. Siinä oli kaivattua tekemisen tarmoa ja uudistushenkeä, juuri sellaista Oy Suomi Ab -henkeä, jota me kansakuntana kuten myös eduskuntana tarvitsemme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee tähän lisätalousarvioon, on ymmärrettävää, ettei osa tästä salista ole tyytyväinen hallituksen esittämiin rahamääriin. Yleensä me päättäjät mieluummin pyydämme lisää rahaa kuin etsimme säästökohteita. Sipilän hallitus on kuitenkin valinnut vastuullisen ja kokonaistaloudellisen tien, ja vähemmälläkin on tultava toimeen. Työministeri on sitoutunut viitoittamaan tätä kannustavaa uudistuksien tietä.

Mitä sitten voimme saavuttaa näillä lisämäärärahoilla? Mitä tulee sisäministeriön pääluokan osuuteen, siinä on helppo yhtyä edustaja Hongiston äskeiseen puheenvuoroon. Entä sitten näitten työvoimapalveluiden lisämäärärahoihin? Liian usein työllistymisen esteenä ovat byrokraattiset ja moniasteiset tukijärjestelmät, jotka eivät kannusta työllistymiseen. Tällä hetkellä tilanne on se, että kunnat ja kaupungit maksavat loputtomalla piikillä työmarkkinatukea. Tähän ei yksinkertaisesti voi olla enää varaa. Samalla tai jopa pienemmällä rahamäärällä voimme saada aikaan parempaa.

Senpä vuoksi on syytä viedä rivakasti käytäntöön niitä kokeiluja, joihin hallitus sitoutui jo hallitusohjelmassa, muun muassa miten työttömyysturvaa ja toimeentulotukea voidaan yhteensovittaa. Oulun seudun kunnat ovatkin toimittaneet ministereiden pöydälle esityksen pääsystä toteuttamaan ennakkoluulotonta työllisyyskokeilua, joka olisi sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta kokonaistaloudellinen. Tavoitteena on ehkäistä ja katkaista pitkäaikaistyöttömyysjaksoja eli käyttää tätä työttömyysturvaa koulutuksen ja työllistymisen tukena. Näin siis sovellettaisiin muun muassa työttömyysturvan ja palkan yhteensovittamista koulutuksessa ja työllistymisessä.

Kokeilun toimenpiteet säästävät yhteiskunnan kustannuksia, tukevat sitä elinkeinotoimintaa, jolloin passiivisen odottelun sijaan sekä yksilön että yhteisön kannalta laitetaan talouden pyörät pyörimään ja annetaan niiden pyöriä. Tämän Oulun työllisyyskokeiluesityksen tavoitteena on edistää työttömän omaehtoista aktiivisuutta pilotoimalla muun muassa koulutus sopimusmalleja ja oppisopimuskoulutusta, josta tässäkin salissa oli myös eilen puhetta, sekä joustavia koulutuksen ja työnhaun yhteensovittamisen malleja. Lisäksi tavoitteena on edistää työn vastaanottamisen ja aktiivitoimiin osallistumisen mahdollisuuksia sekä kuntien työllisyyspalveluita rakentavaa kokeilukulttuuria erityisesti nuorille, jotka tällä hetkellä jäävät näiden palveluiden ulkopuolelle. Toivotaan, että tämä työllisyyskokeilu voi edetä. Se olisi esimerkkinä myös siitä, miten vähemmällä rahalla voisimme saada enemmän aikaan.

Loppuun kiitokset myös salin etuosaan edustaja Filatoville, jonka puheenvuorossa oli hyvää kokonaistaloudellista ajattelua. — Kiitos.

16.12 Kari Uotila vas: Arvoisa herra puhemies! Kun viime keväänä käsittelimme tässä salissa ja valtiovarainvaliokunnassa toista lisätalousarviota tälle vuodelle, niin siinä yhteydessä hallitus ilmoitti, että kolmas lisätalousarvio annetaan eduskunnalle lokakuun lopulla. Tämä säikähdytti valtiovarainvaliokunnan ja koko eduskunnan. Valtiovarainvaliokuntahan oli yksimielinen siinä ja kirjoitti sen mietinnössään ulos, että on varauduttava heti syyskauden alussa työllistävään lisäbudjettiin, ja kaikilla oppositiopuolueilla oli myöskin lausuma tästä asiasta. Silloin jo keväällä tiedettiin, että niin starttirahat, palkkatukirahat kuin muutkin rahat ovat ely-keskuksista loppumassa, ja silloin asiantuntijakuulemisessa kuulumme, että rahan tarve silloin oli 110 miljoonaa. No, tänään sitä on täällä sitten tarkennettu, että tässä vaiheessa vuotta, kun on aikaa kulunut, todellinen rahan tarve on siellä 90 miljoonan tietämissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Kun edustaja Laukkanen totesi, että oli hämmentynyt, niin minäkin olin hämmentynyt, kun tänään valtiovarainministeri Stubbkin kovasti korosti, että tämä on Microsoft-lisäbudjetti. Tämä päätöshän siitä, että lisäbudjetti annetaan, tuli toki heti sen jälkeen, kun karmea tilanne Salossa Microsoftin osalta paljastui. Mutta herää epäily, olisiko hallitus pitäytynyt ilman Microsoftin tapausta vanhassa suunnitelmassaan ja jättänyt eduskunnan tahdon toteuttamatta ja jättänyt lisäbudjetin tekemisen myöhäiseen syksyyn, jolloin sillä ei enää olisi ollut mitään merkitystä aktiivisyövoimapolitiikan toimenpiteiden kannalta.

Sitten mennään tähän mitoitukseen. Kuten täällä on käynyt ilmi, tarve on noin 90 miljoonaa. Ministeri Lindström oli kai pyytänyt, vaatinut tai ehdottanut 30:tä miljoonaa elikkä vain pientä osaa siitä todellisesta tarpeesta, ja sitten nyt on se 20 miljoonaa, joka pitää sisällään yhtä sun toista tässä lisätalousarviossa. Tämä ei tule tietenkään riittämään. Sille jakovaralle, 70 miljoonalle, joka jää sitten myöhäisempää lisäbudjettia varten, kyllä tarpeita ehdottomasti tulee erittäin paljon.

No, mitä sitten tulee tähän isoon talouden kuvaan? Tähän palataan ensi viikon tiistaina, kun aloitamme lähetekeskustelun, varmasti paljon perusteellisemmin, mutta on jo syytä tässä yhteydessä — vähän samalla tavalla kuin edustaja Laukkanen — kyseenalaistaa tätä yhden totuuden talouspolitiikan dogmia, sitä, että meillä on nyt valtava kilpailukyky- ja tuottavuus- ja työn yksikkökustannusvaje ja meidän velkaantumisemme on sillä tasolla, että nyt ei auta mitään muuta kuin sammuttaa valot käytännössä. Tämä johtaa siihen, että tämä kierre, joka on koko ajan lisännyt työttömyyttä, lisännyt valtionvelkaa ja ennen kaikkea lisännyt eriarvoisuutta, vain jatkuisi ja talouden taantumasta ylös nouseminen siirtyisi entistä pitemmälle. Kun tähän sitten liitetään vielä hallituksen pakkotoimet ja erittäin suuri riskinotto siinä, että työmarkkinatilanne kriisiytyy ja siellä syntyy ongelmia pitemmälläkin aikavälillä, niin tilanne vaatii todella uudenlaista arviointia.

Tästä velalla pelottelusta voidaan olla monta mieltä. Luen yhden lainauksen, jonka kylä tulen ensi tiistainakin toistamaan, mutta ei kertaus haittaa tee: "Ryöstätte lapsiltanne, kun ette tee järkeviä investointeja ilmaisella rahalla." Ei tämä lainaus ole edustaja Arhinmäeltä eikä edustaja Aino-Kaisa Pekoselta; se on talousnobelisti Joseph Stiglitziltä ja ihan viime päivinä sanottu. Elikkä kyllä tätä keskustelua tämän talouspolitiikan ison linjankin tarkoituksenmukaisuudesta käydään hyvin korkealla tasolla. Sen vuoksi varmasti ensi viikolla, kun sitten käydään budjetin lähetekeskustelua ja taloussuunnitelmakeskustelua, tähän palataan.

Mutta tämä nyt on sitten tämän lisäbudjetin osalta kovin vaatimatonta, mitä hallitus tekee. Tietysti näissä puitteissa ei paljon muuta liikkumavaraa ole, mutta kyllä työllisyyteen olisi ehdottomasti tarvittu enemmän kuin se, mitä tässä lisäbudjetissa on.

16.18 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Olen aikaisemmissa puheenvuoroissa käsitellyt lisäbudjetin ongelmakohtia ja talouden suurta kuvaa. Nyt ajattelin kiinnittää huomion yhteen sellaiseen seikkaan, joka tästä budjetista olisi pitänyt löytyä, ja koska sitä ei siinä vielä ole, minä toivon, että se on viimeistään siinä seuraavassa, nimittäin kysymys uudesta paperittomien ryhmästä, josta eduskunta keskusteli keväällä, jota eduskunnan enemmistö piti epärealistisena skenaariona vielä keväällä ja joka nyt on viime kuukausien aikana muuttunut merkittävästi todennäköisemmäksi. Minä puhun nyt siitä tilanteesta, kun meillä on turvapaikanhakija, joka saa kielteisen turvapaikkapäätöksen mutta on kotoisin sellaisesta maasta, johonka häntä ei voida vastentahtoisesti palauttaa. Tällaisessa tilanteessa henkilö helmikuussa hyväksytyn lainsäädännön perusteella joutuu turvapaikkajärjestel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

män ulkopuolelle, tietenkin. Hän jää Suomeen, mutta hänelle ei myönnetä oleskelulupaa eikä työntekolupaa. Hän siis käytännössä saa hengata täällä, häntä ei voida täältä Suomesta pois lähettää, mutta toisaalta hän ei myöskään ole virallisesti minkään oleskeluluvan piirissä.

Koska merkittävä osa Suomeen tulevista turvapaikanhakijoista tulee Irakista, joka on yksi keskeisimpiä tämmöisiä alueita, niin voidaan varmuudella puhua, että näitä paperittomia on meillä vuoden kuluttua ainakin satoja, mahdollisesti jopa tuhansia, ja tämä ryhmä eroaa aikaisemmista paperittomista siinä, että siinä missä ne paperittomien ryhmät, joita meillä tähän asti on ollut, ovat joutuneet piiloutumaan sekä yhteiskunnalta että viranomaisilta, niin nyt tämän uuden paperittomien ryhmän ei tarvitse piileskellä.

No, meidän lainsäädännössä, kun katsotaan perustuslakia, on jokaiselle Suomen lainkäyttöpiirissä oleskelevalle henkilölle taattu tiettyjä perusoikeuksia. Perustuslain pohjalta voidaan olettaa, että myös nämä henkilöt — siis tämä uusi paperittomien ryhmä — ovat oikeutettuja ainakin käymään peruskoulua, jos ovat oppivelvollisuusikäisiä, ovat oikeutettuja kuntien toimeentulotukeen ja ovat oikeutettuja myös laajempiin terveystalouteen kuin pelkästään näihin akuuttipalveluihin, joita nyt lainsäädäntö takaa jokaiselle, joka terveyskeskukseen kipeänä menee. Käytännössä tilanne on se, että jotta tällainen henkilö voisi saada näitä palveluita, ja koska sitä ei alemmanasteisessa lainsäädännössä ole erikseen käsitelty, niin useimmissa tapauksissa hän joutuu vaatimaan niitä tuomioistuimen kautta. Tähän asti paperittomat eivät ole sitä tehneet, koska he ovat varoneet viranomaisia ja joutuneet piileskelemään. Tämän uuden ryhmän kohdalla tätä estettä ei enää ole, jotenka aivan varmaa on, että jollakin aikavälillä meillä tulee oikeuslaitoksen käsiteltäväksi lukuisia sellaisia keissejä, joissa vedetään rajaa siihen, mikä on se minimieksistenssi, jonka perustuslaki takaa myös näille ihmisille. Siihen asti tämän porukan — koska se ei voi mennä töihin ja koska se ei lähde täältä Suomesta pois — toimeentulon väyliksi jää mahdollisesti toimeentulotuki, harmaa talous tai sitten erilainen rikollinen toiminta. Ja kysymys on siis saadoista, potentiaalisesti tuhansista ihmisistä.

No nyt, mitä ehdottomasti pitäisi Suomessa tehdä, niin pitäisi vähintäänkin käynnistää jonkinlainen prosessi, jossa pohditaan, mitä näiden ihmisten kanssa tehdään: Kuka organisoii, mitä maksaa, pitääkö kaikki tosiaan kierrättää oikeuslaitoksen kautta, vai onko meillä joitain lyhyempiäkin teitä? Vai annetaanko asian vain olla ja ihmetellään sitten, kun sivuvaikutukset ovat kaikille ilmeisiä? Minä toivoisin, että me mieluummin katsoisimme ajoissa eteenpäin ja ennakoisimme asioita kuin miettisimme niitä sitten, kun hoitamatta jääneestä asiasta vaikutukset ovat meillä käsillä ja me joudumme niitä haittoja selvittämään.

16.23 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Lisätalousarvion yhteydessä varmaan sallitaan muutama sana yleisemmin taloudesta, ja tämän salikeskustelun yhteenvedona voi varmaan todeta, että ensi viikon keskustelusta tulee mielenkiintoinen, kun lähtökohta tässä suuressa kuvassa keinoista on niin erilainen.

Sosialidemokraatteina emme yhä edelleenkaan usko, että leikkaamalla palkkoja luomme lisää työpaikkoja, vaan että valitettavasti lisäämme työttömyyttä siitä syystä, että kun ostovoima katoaa, se katoaa juuri niistä yrityksistä, jotka tuottavat palveluita, joita ihmisen on mahdollisuus käyttää silloin, kun hänellä on sitä rahaa. Jos palkkoja leikataan, niin kuin suunnitelma on, se kohdistuu juuri niihin työpaikkoihin, jotka niitä palveluita tuottavat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Toinen periaatteellinen kysymys on se, saammeko me lisää tuottavuutta sillä, että leikataan palkkoja. Tuleeko sillä parempaa työhyvinvointia, työssäjaksamista, uusia innovaatioita, uusia tuotteistamisia, joilla oikeasti tähän mennessä sitä suomalaista tuottavuutta on saatu parannettua? Nyt ollaan siirrytty keinoon palkkojen leikkaus. Kun Suomi on aina kritisoinut kilpailun vääristämisestä milloin Kiinaa, Intiaa, Pakistania, Nepalia, Afrikkaa, niin nytkö se Suomen linja on sitten se sama?

No, nämä ovat sosialidemokraattisia ajatuksia, mutta aika vaikuttanut olen siitä, jos ei hallitus kuuntele Etlaa, joka on heikentänyt talousennustettaan näiden hallituksen esittämien leikkausten vuoksi. Siitä syystä meidän talousennusteemme sekä loppuvuodelle että ensi vuodelle on heikompi kuin aikaisemmin, ei maailmantalouden vuoksi vaan hallituksen esittämien toimien vuoksi.

Säästöjä pitää tehdä. Siitä ollaan varmaan samaa mieltä. Mutta kyllä olin myöskin aika hämmentynyt siitä, että se paikka, mistä varaa on säästää, on harmaan talouden ja talousrikollisuuden tutkinta, lähes sata henkilötyövuotta vähemmän. Kun me tiedämme, että kun viime kaudella lisättiin voimavaroja harmaan talouden tutkintaan niin veropuolelle kuin poliisipuolelle, ne kertautuivat moninkertaisesti takaisin hyvänä valtiontalouteen, niin tältä puolelta nyt sitten on päätetty säästää. Olisin ehkä keksinyt joitain muunlaisia säästökohteita.

Työllistämisrahat olivat, kuten tässä aikaisemmat puhujat totesivat, hyvin akuutti asia jo kesäkuussa. Silloin koko valtiovarainvaliokunta hallituspuolueet mukaan lukien totesi, että niitä olisi tarvittu jo kesällä ja että se summa olisi 90 miljoonaa. Nyt ollaan syyskuussa, eliikkä myöhässä siitä aikataulusta, ja kolmasosassa siitä summasta, mihin tiedettiin olevan tarvetta. Sosialidemokraatit ainakin tulevat esittämään tähän lisätalousarvioon lisää niin työvoima- kuin yrityspalveluihin, eliikkä starttirahaan sekä palkkatukeen, mutta myöskin ammatilliseen lisäkoulutukseen ja aikuiskoulutukseen siitä syystä, että kaikki nämä ihmiset, jotka nyt ovat työttömänä, eivät enää työllisty niille samoille toimialoille vaan tarvitsevat jotain uutta. Meillä ei ole mahdollisuutta siihen 90-luvun virheeseen, jolloinka monet ihmiset jäivät vuosikymmeniksi heikommalle työllistymisasteelle, kun heidät päästettiin niin sanotusti opintojen osalta mutta myöskin yleisen kunnon, työkyvyn osalta heikenevään tilanteeseen, ja siitä syystä on tärkeätä, että meillä yhä tulevaisuudessakin on mahdollista palkkatuella niin yrityksissä kuin myöskin järjestöissä tätä ihmisten elämää viedä eteenpäin. Olin iltapäivällä myöskin tammikuussa nuorten työpajojen tilaisuudessa, ja sielläkin se todellisuus on aika raaka. Jos työllistymistukea ei ole, nuorten työpajat eivät voi työllistää tai sitten se menee pelkästään harjoittelupuolelle.

Siitä olen iloinen ja tyytyväinen — mutta siitäkin varmaan jo valtiovarainministerin toteamuksen jälkeen voi olla samaa mieltä, että seuraavalle lisätalousarviolle tulee olemaan tarvetta — että turvapaikanhakijoiden asioita selvitetään niin poliisin, Rajan kuin Maahanmuuttoviraston toimesta. Tämä on välttämätöntä, mutta samaan aikaan pitää myöskin huolehtia siitä, miten nämä kuntakorvaukset riittävät siinä kohtaa, kun sijoituspaikat ovat olemassa, sillä kuntopoliitikot tietävät hyvin omista maakunnistaan ja kunnistaan, mikä se tilanne on siellä, kuinka paljon pystytään niihin nykyisiin resursseihin lisäämään päiväkotia, koulutus- ynnä muihin paikkoihin näillä kuntakorvauksilla, jotka tällä hetkellä ovat olemassa. Se kolme vuotta on hyvä aika. Aikaa pitää ehkä miettiä, mutta ehkä enemmän vielä sitä tasoa. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

16.29 Reijo Hongisto ps: Arvoisa herra puhemies! Valtio ymmärtää maatalouden merkityksen Suomelle ja suomalaisille. Me syömme maailman puhtainta, lisäaineetonta ruokaa, jota tuottavat suomalaiset viljelijät. Kysymys on kansalaistemme hyvinvoinnin ohella myös kriisiajan huoltovarmuudesta. Meidän on pidettävä mielessä, että maataloustuottajiemme on kyettävä ruokkimaan kansakunta kaikissa olosuhteissa, myös silloin, jos ruuan tuonti ulkomailta jostain syystä on estynyt.

EU:n talouspakotteiden takia suomalaisten viljelijöiden tuotteita ei enää viedä riittävästi Venäjälle. Tästä lankeaa satojen miljoonien eurojen lasku viljelijöille. EU kompensoi menetettyjä vientituloja, mutta vain murto-osalla aiheuttamistaan menoista. Tätä on vaikea ymmärtää, saatikka hyväksyä. Lisäkustannuksia tulee heikosta ja vetisestä kesästä. Pellot lainehtivat vettä monin paikoin, ja kasvukausi jäi lyhyeksi ja sato pieneksi. Viljelaarit eivät täyty tavalliseen tapaan. Viljelijän tuntiansio on vain murto-osa teollisuuden ansioista, eikä viljelijöillä ole lomatapaluuoroja eikä pekkasvapaita.

Hallitus tunnistaa viljelijöiden tuskan ja kantaa huolta heidän jaksamisestaan ja selviytymisestään ja haluaa kompensoida viljelijöiden kohtaamia talousvaikeuksia, jotta mahdollisimman moni viljelijä jaksaisi jatkaa toimintaansa ja selviäisi lainojen ja laskujen maksuista säädettyssä ajassa. Valitettavasti nykyisessä erittäin kireässä taloustilanteessa meillä ei ole varaa kohdentaa maatalouden tukemiseen enempää kuin 20 miljoonaa euroa. Se ei riitä kattamaan menetyksiä mutta on selkeä osoitus ja signaali siitä, että hallitus tuntee vastuunsa ja kantaa huolta myös suomalaisesta viljelijästä ja antaa näin uskoa myös tuleviin kasvukausiin. — Kiitoksia.

16.31 Maria Tolppanen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämänhetkinen työllistämismäärärahojen puute ei ole tämän hallituksen syy. Tämä puute on rakennettu aikaisempina vuosina ja aikaisempien hallitusten toimesta.

Yksi erittäin huono asia, mikä pääsi tapahtumaan viime vuodenvaihteessa, oli se, kun muutimme palkkatukilainsäädäntöä. Siitä ikään kuin puolihuolimattomasti jäi tuommoisen ylimenoajan lainsäädäntö tekemättä, mistä seurasi se, että nyt TEM ohjeistaa työvoimatoimistoja siten, että henkilön täytyy olla 300 päivää työmarkkinatuella tai perustointeentulotuella ennen kuin hänen työllistämiseensä voidaan antaa palkkatukea.

Tästä seurasi se, että oli ihmisiä, jotka olivat 500 päivää olleet työttömänä, ja siihen päälle tuli 300 päivää, eli 800 päivää työttömänä ja mahdollisimman pienellä rahalla ennen kuin voidaan työllistää. Tämä ei ollut lain tarkoitus. Laissa ei lue kertaakaan sitä, että täytyisi olla 300 päivää työttömänä tai että täytyisi olla yhtään päivää työttömänä. Näin minulle vastasi tästä asiasta myös silloinen työministeri Lauri Ihalainen.

Mutta jostakin syystä lain henki ei yltänyt työministeriöön saakka, vaan työministeriö linjasi asian toisin. Samanaikaisesti täällä eduskunnassa korvamerkittiin työllistämismäärärahoja ja ne korvamerkittiin nuorisotakuuseen ja pitkäaikaistyöttömille. Tästä seurasi sellainen asia, että kun nuorisotakuun piirissä oli niin paljon nuoria, niin kuin tiedämme — nyt en muista juuri tarkkaa lukua — mutta kun niillä paikkakunnilla ei ollut koulutusta eikä ollut työpaikkoja, niin rahat jäivät käyttämättä, koska ne oli korvamerkitty. Meillä on olemassa tilanne tässä maassa, että me panemme rahat ikään kuin jemmaan ja niitä ei voida käyttää mihinkään muuhun, jollei niitä saada käytettyä siihen, mihin ne juuri on tarkoitettu. Eli ei saatu hoidettua tätä palkkatukiasiaa.

Tällä hetkellä taas meille on tulossa jo toisenlainen ongelma, mitä tässä lisäbudjetissa ei ole otettu huomioon, ja toivon todellakin, että se otetaan seuraavassa lisäbudjetissa huo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

mioon. Tapaus Tornio on nyt esillä. Meille on tullut 14 000 työtöntä lisää tähän maahan. Yhdelläkään ihmisellä, joka on kävellyt Tornion yli, ei ole työpaikkaa täällä. Heidän täytyy saada toimeentulo täältä, mikäli he saavat maahan jäädä. Meidän pitää pystyä elättämään heidät, ja korostan: Kahdessa viikossa on tullut 14 000. Vuoden loppuun mennessä tällä laskukaavalla heitä on maassa 112 000.

Tämä on tämän päivän kriisi. Tämä on tämän päivän ongelma. Kun nämä ihmiset tulevat, tarvitaan koulutuspaikkoja lapsille, tarvitaan asuntoja ihmisille, tarvitaan koteihin sänkyjä, pöytiä, tuoleja, astioita, tarvitaan ruokaa, tarvitaan vaatteita. Me olemme syvällä suossa ennen kuin tämä vuosi on lopussa.

Tämän salin on herättävä toimimaan nyt. Vaikka me panisimme rajat kiinni — sitä en tässä sano, että sinne pitää mennä ja panna rajat kiinni — niin täällä on jo 14 000, ja nämä ihmiset on hoidettava. Sinne on löydyttävä rahaa. Me voimme nyt itkeä sitä, että vain 30 miljoonaa tulee työllistämiseen rahaa. Se ei tule riittämään yhtään mihinkään. Ja ennen kuin me pystymme käyttämään niitä rahoja, mitä nyt on budjetissa ja mitä tulee uudessa budjetissa olemaan, niin en haluaisi olla ennustajaeukko, mutta pahoin pelkään, että se budjetti tulee moneen kertaan häränpyllyä heittämään sen takia, että meillä on hallitsemattomia kuluja. Me emme voi jättää ihmisiä ruuatta, lämmöttä, puhtaudetta ja lääkkeitä silloin, kun he niitä tarvitsevat. Tämä on iso ongelma, ja tämä on ongelma, joka kuuluu tähän maahan.

Tässä puhuttiin hetki aikaisemmin paperittomista ihmisistä ja sanottiin, että Suomen perustuslaki määrittää näin, ja niin määrittäkin: Suomen perustuslaissa ei puhuta Suomen kansalaisista, siellä puhutaan ihmisistä, ja kaikki maahantulijat ovat ihmisiä, ja silloin he ovat oikeutettuja tähän.

Suomen perustuslaki on säädetty tässä salissa. Kaikki sen muutokset ja vivahteet on säädetty tässä salissa. Tällä salilla on vastuu, vastuu huolehtia ihmisistä, joita tänne tulee, joille aukaisemme ovemme, mutta tällä salilla on myös vastuu huolehtia niistä ihmisistä, jotka jo ovat maassa, jotka asuvat täällä, olipa heidän kansalaisuutensa mikä tahansa. Me emme voi sysätä toista puolta pois ja ottaa vain toista puolta esille. Meidän vastuullamme on myös koko Suomen kansa.

16.37 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Suomen valtion rahat ovat vähissä. Kyllähän me varmasti haluaisimme antaa rahaa joka paikkaan, mutta nyt on pakko katsoa, mitkä ovat kaikkein tärkeimpiä ja välttämättömiä kohteita.

Ensimmäinen asia tosiaan, työllistäminen. Me tarvitsisimme siihen todella paljon lisää rahaa, sitä ei kukaan meistä kiellä. Mutta nytten, kun tilanne on se, että sitä rahaa ei kerta kaikkiaan ole ja velaksi eläminen on pakko saada loppumaan, niin kunnat joutuvat uusien säännösten mukaan maksamaan nämä työttömyyskulut sen jälkeen, kun henkilö on ollut 300 päivää työttömänä. Tämä on monelle kunnalle todella iso, miljoonien eurojen lisälasaku, ja kunnat ovat tällä hetkellä muutenkin todella kovissa maksuvaikeuksissa. Kunnissa on pohdittu tätä asiaa, miten tilannetta pystyisi korjaamaan. Aikaisemminhan tätä on pystytty korjaamaan sillä, että on käytetty työllistämispakettia, mutta nyt kun valtiolla ei ole enää antaa rahaa tähän työllistämiseen, niin mitä on tehtävä?

Kemijärveltä tehtiin minulle esitys, jota minun mielestäni kannattaa todella viedä eteenpäin. Elikkä esitys meni sillä tavalla, että kunnille annettaisiin uudenlainen toimintapaketti. Voisihan se vaikka olla siellä Kemijärvellä pilottina, voisi ensin kokeilla, miten se lähtee toimimaan. Elikkä kunnille annettaisiin helpotettuja malleja työllistää ja käyttää siten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

nämä rahat itse, ettei niitä tarvitsisi maksaa sakkomaksuina valtiolle. Ja se, mitä tämä tarkoittaisi käytännössä, olisi se, että esimerkiksi jos kunnissa lomautetaan, niin se lomautus ei olisi kuitenkaan este työllistää tällaisia vaikeasti työllistettäviä henkilöitä kuntaan. Sitten voisi olla myös jotenkin tuottavaa työtä, elikkä sitä tuottamispuolta ei pidettäisi säännösten vastaisena.

Kolmantena asiana voisi olla esimerkiksi se, että kunta voisi antaa tämän rahan, mikä nyt menee valtiolle, jollekin yritykselle, että yritys työllistää, mutta kuitenkin sillä tavalla, että tätä ei koettaisi kielletyksi yritysten tukemiseksi. Mitä nämä menetelmät ja kuviot ovat — meidän toisissaan olisi hyvä aloittaa nyt keskustelu, miten kunta voisi käyttää nämä rahat toisella tavalla. Meidän on pakko alkaa miettimään, miten me autamme kuntia hoitamaan tätä työllistämisvelvollisuuttansa.

Sitten toinen asia, mikä tässä lisätalousarviossa nyt oli hyvin esillä, on maatalous. Maatalous on todella vaikeassa taloustilanteessa monestakin eri syystä, niin kuin tänään on tullut jo hyvin esille näitä asioita. Seuraavassa puheenvuorossa varmasti tulee vieläkin paremmin, kun keskustan maatalouspuolen yksi eksperteistä kertoo asiasta.

Sen verran kuitenkin, että kun hyvin monet maatilat ovat maksuvaikeuksissa, esimerkiksi meidän oma maatilamme tuolla Lapissa, niin meidän maatilamme tulot ovat puolittuneet. Meidän tilallamme se tarkoittaa, että esimerkiksi olen ilmoittanut verotoimistoon, että meidän tilaltamme ei enää pystytä maksamaan veroennakoita, koska verotettavaa tuloa ei todellakaan enää tule kunnolla. Ja ilman minun tulojani ei sitä meidän maatilamme pyöritettäisi tänä vuonna. Hyvin harvalla maatilalla on sama mahdollisuus kuin meillä, että rahat hommataa muualta. Minä olen itse tyytyväinen, mutta maanviljelijöitten tilanne on todella vaikea.

Tässä lisätalousarviossa nytten tuettiin, mutta kosmeettinen asiahan tuo on, tuo 20 miljoonaa euroa. Sitä olisi todellisuudessa tarvittu paljon paljon enemmän, mutta kun ei kerta kaikkiaan ole, mitä pystyy antamaan tässä tilanteessa.

Nyt sitten, kun mietimme tätä maatalouden maksuvaikeustilannetta, meidän on löydettävä siihenkin uusia menetelmiä, miten me pystymme auttamaan tätä meille erittäin tärkeää elinkeinoa.

Ensimmäinen asia on se, että meidän pitää todella aukaista ja pohtia vielä sitä, voimmeko me maksaa tukia jo tänä vuonna hyvissä ajoin. Nythän alkoi uusi ohjelmakausi maatalouspuolella, ja sehän on johtanut meidät siihen tilanteeseen, että hyvin monet tuet maksetaan vasta ensi vuonna. Olen verrannut tätä asiaa siihen, että joittenkin tilojen osalta tilanne on se, että puolet joistakin tuloista maksetaankin, päätetään maksaa, vasta seuraavana vuonna. Kuinka moni palkansaaja hyväksyisi sen, että työnantaja sanoo, että maksamekin vasta ensi vuonna sinun palkastasi puolet ja taas ensi vuoden tuloista seuraavana vuonna puolet? Tämä on todella vaikea tilanne.

Toinen asia maatalouspuolella, mitä tässä tulee mieleen, on se, että jos rahoittajat sitten antaisivat ymmärrystä ja lainojen maksujen siirtoa enemmän näille tiloille, kun monilla tiloilla pelkästään korkojen maksukin teettää tuskaa.

Kolmantena asiana tästä lisätalousarviosta otan esille tämän turvapaikanhakija-asian. Onko tämä siirtolaisuutta, pakolaisuutta, kansainvaellusta, mitä tämä sitten oikeastaan onkaan, (Teuvo Hakkarainen: Turvapaikkaturismia!) mutta kun se maksaa 40 euroa per päivä jokaisen osalta Suomen valtiolle, meidän on tehtävä jotakin tämän rahoitustilanteen korjaamiseksi. Meidän on kehiteltävä niin, että osoitettaisiin lisää tukea siihen, että voimme valmistella, miten turvapaikanhakijat saataisiin mahdollisimman pikaisesti mukaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

suomalaiseen työelämään, ettei heistä olisi pelkästään kuluja, vaan että he voisivat olla edes nollatilanteella meidän yhteiskunnassamme mukana aluksi. Meidän pitää muistaa se, että tällä hetkellä Suomeen tulevista hakijoista suurin osa on hyvin koulutettua, työikäistä, hyvässä kunnossa olevaa, osaavaa väestöä. (Teuvo Hakkarainen: Lukutaidottomia!) Heillä on ehkä kielitaitoa, ja monia ongelmia on, mutta kun he olisivat todellakin käytettävissä työelämään matkaan, niin millä tavalla me saisimme heidät mahdollisimman nopeasti työelämään matkaan?

Tämän hetken lainsäädäntö sanoo, että vasta kolme kuukautta siitä, kun he ovat jättäneet turvapaikkahakemuksen, he voivat hakea työpaikkaa. Mutta meidän pitäisi rakentaa näitten turvapaikanhakijoiden oma työttömyys- tai työpaketti. Turvapaikanhakijoiden työpaketti — tämä on asia, mikä meillä pitää panna hyvin pikaisesti liikkeelle. Tämä tarkoittaa sitä, että meidän on tehtävä lainsäädäntömuutos, mutta sen takiahan me tässä talossa nyt olemme. Voisin verrata, että se, mitä tämä käytännössä tarkoittaa, on se, että meillä on esimerkiksi vajaakuntoisten työllistäminen. Mehän työllistämme sillä tavalla hyvin paljon ihmisiä. He ovat alipalkattuja muuhun työllistämiseen nähden, mutta ehdottomasti me voimme sen tehdä. Meidän täytyy ymmärtää se, että nämä ihmiset on saatava työhön. Toinen verrattava asia on muun muassa opiskelijat. Opiskelijathan tekevät tällä hetkellä ilmaiseksi, lähes ilmaiseksi, harjoittelutyötä. Eli se on heille pakollista, mutta minkälainen mahdollisuus on se, että nämä turvapaikanhakijat nimettäisiin harjoittelemaan eri työpaikkoihin? Hehän ovat suomalaisen elämän opiskelijoita, harjoittelijoiksi sen takia. Moni sitten näistä turvapaikanhakijoista voitaisiin nimetä oppipojaksi koulutustaan vastaavaan työpaikkaan. Tämä työllistäminen on yksi lääke, että he olisivat mahdollisimman paljon pikaisesti mukana meidän työelämässä.

Meillä ei ole varaa tähän kokonaisuuteen, muuten kuin että meidän on tehtävä joitakin muutoksia ja nämä henkilöt otettava mukaan työelämään. Mutta se meidän pitää koko ajan kuitenkin muistaa, että tämä ei saa vaikeuttaa meidän jo nyt erittäin vaikeaa työllistämislannetta. Meillä on parikymmentä prosenttia monin paikoin ihmisistä työttömänä, mutta tämä vaikeuttaa entisestään meidän tilannettamme. Elikkä me tarvitsemme tämän työryhmän työstämään tätä asiaa ja lakimuutoksia tälle asialle hyvin pikaisesti.

16.46 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt käsittelyssä tarkoin kohdistettu kolmas lisätalousarvio — lisätalousarvio, jolla vain tietyiltä osin täydennetään varsinaista talousarviota. Tämä on myös syy ja vastaus siihen, miksi tässä yhteydessä ei ole korjattu kaikkia niitä ongelmakohtia, jotka ovat täällä keskustelussa illan mittaan nousseet esille. Talouden vastuullinen hoito, työllisyysmäärärahat, pakolaisuuden aiheuttamat lisäkustannukset sekä maatalouden romahtanut kannattavuus ovat kaikki aiheita, joista meidän kaikkien tulee olla huolissaan ja joihin tällä lisätalousarviolla on nyt osaltaan lisäresursseja jonkin verran kohdistettu. Tarkastelen näistä asioista erityisesti nyt kahta kokonaisuutta.

Ensiksi pidän hyvänä, että tässäkin lisätalousarviossa on reagoitu maahamme kohdistuvan pakolaisuuden aiheuttamiin lisäkustannuksiin ja sen vaatimiin lisäresursseihin. Koska saapuvien pakolaisten määrää on ollut erittäin vaikeaa ennustaa ja lisäresurssien myöntäminen tuntuu laahaavan koko ajan perässä, niin nämäkään resurssit tuskin tulevat riittämään koko loppuvuodeksi, kuten täällä on jo useassa puheenvuorossa todettu. Mutta nopeasti muuttuvan tilanteen budjetointivaikeus on kuitenkin pakolaistilanteen pienimpiä ongelmia. Uskon ja toivon, että valtio tulee osoittamaan tarvittavat resurssit tilanteen haltuun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

ottamiseen, on ne sitten budjetoitu tai ei. Akuutti pakolaistilanne pitää hoitaa, ja valtion on kannettava vastuunsa siitä. Tähän vastuuseen kuuluu myös se, että valtio lunastaa kunnille antamansa lupauksen, että pakolaisista välttämättä koituvat kustannukset eivät kaadu niiden kuntien kontolle, jotka ovat eturintamassa pakolaisia vastaanottamassa; joihin on vastaanottokeskuksia tai hätämajoitusta järjestetty tai joihin pakolaiset ovat omatoimisesti ha- keutuneet. Valtion pitää kantaa pakolaisuudesta koituva taloudellinen taakka, se ei saa kaa- tua kuntien niskaan. Tämä on myös edellytys sille, että ilmapiiri asian ympärillä säilyy vas- taanottajien ja vastaanotettavien kannalta kestäväenä.

Toinen asia, johon haluan kiinnittää huomiota, on maatalouden kannattavuuskriisi ja sii- hen reagoiminen 20 miljoonan euron lisämäärärahalla. Valtiovarainministeri Stubb viitta- si täällä aiemmin, että pelkästään poliittisen kriisin, Venäjän vastapakotteiden, aiheuttama lisälasku elintarvikeketjulle on pelkän maitosektorin osalta yli 200 miljoonaa euroa. Mi- nisterin huomio on oikea, mutta hän jätti painottamatta, että lisälasku jatkaa kasvamistaan kiihtyvällä tahdilla. Edellisen hallituksen leikkaamat tuet, alhaiset markkinahinnat, edel- leen kohoavat tuotantohinnat, viipyvät tuet yhdessä poikkeuksellisten sääolosuhteitten kanssa ovat vyyhti ja yhteys, jota suomalainen maatalous ei enää kauan kestä. Suomen maatalous on nyt EU-aikansa pahimmassa kriisissä. Tilanne on suoraan sanottuna kestä- mätön kaikissa tuotantosuunnissa.

Tässä lisätalousarviossa kannattavuuskriisin helpottamiseksi myönnetty 20 miljoonaa yhdessä EU:lta tulevan 9 miljoonan kriisituen kanssa ei summana ole tilanteen vakavuu- teen nähden suuri, mutta oikein kohdistettuna siitä on suurimmissa kannattavuusongelmis- sa oleville tiloille apua. Toivoin ja teimme töitä sen eteen, että kriisipaketti olisi ollut esi- tetty 50 miljoonaa euroa, mutta tässä erittäin tiukassa taloudellisessa tilanteessa enempää ei yksinkertaisesti ollut saatavissa. Nyt meidän onkin keskityttävä summien pienuuden voi- vottelun sijasta siihen, että rahat saadaan nopeasti liikkeelle ja kohdistetaan niitä eniten tar- vitseville.

Meidän pitää myös jatkaa työtä muidenkin keinojen etsimiseksi tämän taloustilanteen aiheuttamien ongelmien lievittämiseksi. Yksi näistä ratkaisuihin olisi äsken edustaja Mai- jalan esille nostama tukimaksatusten ennakkojen prosenttimäärän nostaminen siitä, mitä edellinen hallitus niiden osalta päätti. Ennakoiden nostaminen mahdollisimman korkealle ja se, että tuet saataisiin esimerkiksi suorien tukien osalta viimeistään marraskuun puoles- savälissä maksuun, lievittäisivät tiloilla olevaa kassakriisiä oleellisesti. Tiloilla on nyt alueeseen tai tuotantosuuntaan katsomatta kassakriisi, laskut rästissä ja palkkaa omalle työlle ei ole voitu nostaa pitkään aikaan. Tilanne on nyt kriittinen, ja me tarvitsemme pi- kaisesti muitakin positiivisia uutisia kuin nämä kriisituot, jotta tiloilla ei päädytä epätoivoi- siin ratkaisuihin.

Tulevaisuuden kannalta on ongelmallista se, että suurimmissa vaikeuksissa ovat nyt ne, jotka ovat eniten investoineet ja rakentaneet tulevaisuuttaan maatalouden varaan. Jos nuo- rilta loppuu tulevaisuudenusko, jos nuorilta viedään toimintaedellytykset, alalle ei ole lu- vassa ruusuista tulevaisuutta. Toivonkin, että kriisituot kohdistetaan investointeihin ja nuo- rille viljelijöille.

16.53 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään käytetty lukuisia pu- heenvuoroja opposition puolelta kaikista niistä asioista, jotka heidän mielestään ovat pie- lessä hallituksessa ja nyt käsiteltävänä olevassa kolmannessa lisätalousarviossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Hallitus on kuitenkin vasta alussa siinä työssä, joka on edessä, jotta voisimme korjata aiemmin tehtyjä virheitä. Kun helmikuussa keskustelimme täällä vuoden ensimmäisestä lisätalousarviosta, totesin muun muassa näin: "Suomi on tällä hetkellä ajautumassa ja on jo ennennäkemättömässä lamassa, ja sen kurssin kääntämiseksi tähän maahan tarvitaan investointeja, niin ulkomailta kuin kotimaasta. Ja Suomessa on merkittävät malmivarat. Sama on biotaloudessa, muun muassa metsissä ja soilla. Mutta meillä on esteeksi muodostunut tällainen niin sanottu viherhumppa." Se maksaa miljardeja vuodessa, ja siitä ei ole kellekään mitään hyötyä.

Minä siteeraan tässä vähän itseäni viime vuodelta: Jos kalliolta löytyy viitasammakko, niin siihen kallioon ei muuten pora mene, ei minkäänlainen. Siitä tulee jonkinlainen pyhiinvaelluspaikka tutkijoille. Ja näitä samoja sammakoita loikkii tuolla tiellä: esimerkiksi nyt kun tulin Helsinkiin, niin koko ajan sai väistellä, jos ei nyt yli ajanut. Ja ei niistä teistä pyhiinvaelluspaikkoja tehdä sitten kuitenkaan.

Sitten suot ovat myös suuri luonnonvara, mutta niistä on tullut samanlainen pyhiinvaelluspaikka, ja todennäköisesti nämä, jotka harrastavat tätä viherhumppaa, eivät käy katso-massakaan, minkälaisia paikkoja ne ovat. Ja sama metsissä: ne on suojeltu vaikka minkälaisilla Natura-pykälillä. Milloin me annamme semmoisen signaalin teollisuudelle, elinkeinoelämälle ja sijoittajille, että tähän maahan kannattaa investoida näihin kyseisiin asioihin, mihin viittasin?

Tämä viherhumppa maksaa miljardeja, niin kuin äsken totesin: ilmastositoumukset, rikkidirektiivit ja monet monet muut meitä kurjistavat pykälät. Esimerkiksi Suomen päästöt ovat 0,1 prosenttia koko maailman päästöistä. Sillä määrällä me saamme hypätä vaikka minkälaista tasajalkaa ja kuinka korkealle tahansa, niillä 0,1 prosentin päästöillä, ja tämän maapallon tilanne ei muutu, mutta itsemme saamme kyllä kurjistettua, se on tulos siitä.

Arvoisa puhemies! Meillä ei kerta kaikkiaan ole enää varaa hassata rahaa mihinkään tuottamattomaan toimintaan. Vuosikymmenten kuluessa meille on paisutettu julkinen sektori, joka vastannee kooltaan 20-miljoonaisen kansan tarpeita. Meitä on kuitenkin vain noin 5 miljoonaa, vähän reilu. Siksi onkin erinomaista, että hallitusohjelmaan on kirjattu viiden vuoden suoja-ajan poistaminen kuntaliitosten yhteydessä. Tätä epäilemättä ja kallista Kreikka-tyyppistä järjestelyä ei olisi koskaan pitänyt luodakaan.

Olen useaan otteeseen puhunut eduskunnassa Viron yritysveromallin puolesta. Edelleen toivon, että se otettaisiin edes kokeiluun vaikkapa tietyksi määräajaksi tietyillä alueilla. Näitä voisivat olla äkillisen rakennemuutoksen alueet. Uskon, että Viron veromallin myötä alkaisi tulla investointeja ja sitä kautta talouden rattaat lähtisivät pyörimään.

Kaikki ymmärrämme, että maamme talouden saaminen kuntoon on tärkeintä. Siksi sitä yrittäjyyttä nimenomaan tulee tukea.

Arvoisa puhemies! Vuosikymmenten kuluessa meille on paisutettu valtaisa byrokra-tiaviihdakko, jota nykyhallitus alkaa purkaa. Ja hyvä niin, sillä suomalainen säännöstökoelma on niin mammuttimainen, että sen ääressä on syytä pitää hartaushetki, jos ihmettelee, miksi yritykset karkaavat muille maille. Suomalainen yritysinvestoija on saanut vasta ensimmäiset lupapropuskansa, kun samaan aikaan investointipäätökset tehnyt saksalainen tehtailija, puhumattakaan venäläisestä, sanoo jo ensimmäiset ongelmat irti. Nämä ylimääräiset hallinnolliset kustannukset maksavat suomalaisille yrityksille 3—4 miljardia euroa vuositasona. Jos nämä turhanpäiväiset, kontrolloivat byrokraatiakulut edes puolitettaisiin, niin kilpailukustannuskymme paranisi huomattavasti ilman palkanalennuksia.

Taitaa aika loppua. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 38/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja voi halutessaan jatkaa.

No, jatketaan. — Hankalan ja kalliin ja hitaan pykäläviidakon tuloksena on syntynyt ilmiö, jota kutsutaan kultaamiseksi. Kansallisen byrokratian saatua tehtäväkseen valmistella EU-direktiivin mukaista kallista lakia se ei suinkaan yritä lieventää sitä kansalaisten ja kansallisten intressien mukaan, päinvastoin, se lisää rajoitteita ja pakotteita omasta päästään. Näistä vanhoista toimintamalleista on kerta kaikkiaan päästävä eroon, sillä ne tukahduttavat yritykset ja yrittämisen innon. — Kiitos, nyt lopetan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia. — Tässä voi todeta, että tähän lisätalousarvion keskusteluun ei liittynyt puhemiesneuvoston puolelta tätä 5 minuutin rajoitetta, ja siitä syystä sallin sen, että edustaja Hakkarainen saattoi jatkaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.